

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง "ความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือในการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน" บ้านบวกรชน และบ้านบวกรปลาค้าว มีข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ อันเป็นองค์ประกอบของการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 บริบททางสังคม วัฒนธรรมของชุมชน

4.1.1 บริบททางสังคมภายนอกพื้นที่ศึกษา

1) ระดับจังหวัด

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากเมืองหลวงของประเทศคือกรุงเทพมหานครประมาณ 785 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ประเทศสหภาพพม่า กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ ติดกับ จังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง

ทิศตะวันออก ติดกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจังหวัดพะเยา

ทิศตะวันตก ติดกับ ประเทศสหภาพพม่า และจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 11,678.369 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,298,981 ไร่ ลักษณะของพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและภูเขา ส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่ทางการเกษตร 4,119,403 ไร่ รองลงมาเป็นที่ป่าไม้ 2,722,144 ไร่ ที่อยู่อาศัย 287,663 ไร่ และแหล่งน้ำอื่นๆ 160,771 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด, 2546, อ้างใน จำลิมเอกหญิงวันทนา บัลลังก์, 2547 : 36)

ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงราย ณ เดือนธันวาคม 2546 ทั้งหมด 1,273,445 คน เป็นชาย 634,454 คน เป็นหญิง 635,991 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง รองลงมาได้แก่ อำเภอพาน และอำเภอแม่จัน ส่วนอำเภอแม่สายเป็นอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อำเภอเวียงชัย และอำเภอแม่ฟ้าหลวง (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย, 2546)

จังหวัดเชียงรายมีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงทำให้อากาศหนาวเย็นมากในช่วงเดือนมกราคม และฝนตกมากในช่วงเดือนสิงหาคม เนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่า จึงทำให้อุณหภูมิ และฤดูกาลแตกต่างกันมาก

1.1) การปกครองและประชากร

ในปี พ.ศ. 2543 จังหวัดเชียงราย แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ แยกเป็น 124 ตำบล 1,542 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอและกิ่งอำเภอดังนี้ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอขุนตาล อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงแสน อำเภอเทิง อำเภอป่าแดด อำเภอพญาเม็งราย อำเภอพาน อำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สรวย อำเภอแม่สาย อำเภอเวียงแก่น อำเภอเวียงชัย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่ลาว กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง กิ่งอำเภอดอยหลวง การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล 1 แห่ง และสุขาภิบาล 24 แห่ง (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย, 2544)

1.2) สภาพทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายยังเน้นภาคเกษตรกรรมมาโดยตลอด สาขาการผลิตที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ สาขาเกษตรกรรม พืชทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเชียงรายคือ ข้าว มีการเพาะปลูกปีละ 2 ครั้ง คือ ปลูกทั้งนาปีและนาปรัง

ข้าวนาปี ช่วงที่ทำการเพาะปลูก ได้แก่เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม เก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม แหล่งผลิตข้าวที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเวียงชัย อำเภอพาน และอำเภอป่าแดด

ข้าวนาปรัง ช่วงที่ทำการเพาะปลูกระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม เก็บเกี่ยวเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเวียงชัย และอำเภอพาน

ส่วนพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอื่นๆ คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง มันสำปะหลัง ถั่วลิสง ถั่วเขียว กระเทียม ขิง ฯลฯ

ปลาสัตว์ จังหวัดเชียงรายมีการเลี้ยงสัตว์ที่มีขนาดใหญ่และสัตว์เล็ก ได้แก่ การเลี้ยง กระบือ โค สุกร เป็ดและไก่ เป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากอาชีพในการปลูกพืช

การประมง ประชาชนที่ทำการประมงส่วนใหญ่ อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำกก แม่น้ำอิง แม่น้ำคำ และแม่น้ำลาว เป็นต้น ทำการประมงด้วยเครื่องมือเล็ก มีการเลี้ยงปลาในบ่อในนาได้แก่ ปลาไน ปลานิล ปลานวลจันทร์เทศฯ อำเภอที่มีการเลี้ยงปลาจำนวนมาก ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพาน และอำเภอเวียงชัย

นอกจากนี้จังหวัดเชียงราย ยังมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูปลาไทย ได้แก่ ปลาบึก ซึ่งเป็นปลาที่ไม่มีเกล็ด และมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีถิ่นอาศัยอยู่ในแม่น้ำโขง มีการจับปลาที่บ้านหาดไคร้ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

1.3) วัฒนธรรมประเพณี

จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองเก่าแก่ และมีการติดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศใกล้เคียง เช่น ประเทศสหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาช้านาน ประกอบกับพลเมืองที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่ต่างกันจึงเป็นเหตุให้วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่ปรากฏสืบทอดกันมาเป็นลักษณะผสมกลมกลืนหรือประยุกต์ขึ้นใหม่ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทางด้านภาษาซึ่งถือเป็นหลักของวัฒนธรรมทั้งปวงนั้น ชาวเชียงรายยังยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีล้านนาอย่างเคร่งครัด ส่วนวัฒนธรรมทางด้านวัตถุซึ่งแสดงออก ในรูปของอาคาร วัดวาอาราม จะเห็นว่าเป็นลักษณะผสมพม่ากับลาว เวียงจันทน์ยากที่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้จะบอกได้แน่นอนว่าเป็นแบบใด แต่ที่ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของจังหวัดเชียงราย คือ วัฒนธรรมเชียงแสน ทางด้านประเพณีของท้องถิ่น ที่ยังมีให้เห็นตราบจนถึงทุกวันนี้ ตัวอย่างประเพณีที่สำคัญได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีรดน้ำดำหัว ประเพณีสืบชะตา ประเพณีทานข้าวสลาก ประเพณีลอยกระทง ประเพณีทำบุญปอย ซึ่งมี 3 อย่างคือ ปอยหลวง ปอยน้อย และปอยข้าวสังข์ ประเพณีจุดบั้งไฟ หรือที่ชาวบ้านในภาคเหนือเรียกว่า "จิบอกไฟ" มักทำกันหลังสงกรานต์ระหว่างเมษายนถึงพฤษภาคม โดยมีความเชื่อว่าจะทำให้หมู่บ้านเจริญรุ่งเรืองและมีฝนตกตามฤดูกาล นิยมจุดกันในเวลาพลบค่ำถึงกลางคืน

2) ระดับอำเภอ

2.1) ประวัติความเป็นมา

อำเภอพานเดิมปกครองตามระบอบพ่อเมือง มีที่ทำการตั้งอยู่ที่บ้านฝั่งต้น (ในปัจจุบันคือ หมู่ที่ 8 บ้านม่วงคำ) พ่อเมืองนี้ขึ้นตรงต่อเจ้าผู้ปกครองนครลำพูน ต่อมาเมื่อ ร.ศ.126 (พ.ศ. 2450) ทางราชการได้เปลี่ยนฐานะการปกครองจากระบอบพ่อเมืองขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ โดยเรียกว่า "กิ่งอำเภอเมืองพาน" และต่อมาได้โอนกิ่งอำเภอพานเข้าไปอยู่กับอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ครั้นถึงปี ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ทางราชการได้โอนกิ่งอำเภอพานขึ้นตรงต่ออำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ต่อมาถึง ร.ศ. 131 (พ.ศ. 2455) ทางราชการได้ยกฐานะกิ่งอำเภอเมืองพาน เป็นอำเภอเมืองพาน โดยยุบอำเภอแม่ใจ และอำเภอเมืองเชียงรายบางส่วนให้ขึ้นกับอำเภอพาน และได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากบ้านฝั่งต้นไปตั้งที่ตำบลเมืองพาน และต่อมาทางราชการได้สั่งให้เปลี่ยนชื่อใหม่ จากอำเภอเมืองพาน เป็น "อำเภอพาน" เพราะชื่อเมื่อนั้นไปตรงกับอำเภอเมือง และได้ใช้ชื่ออำเภอพานมาจนถึงทุกวันนี้ (สำนักงานอำเภอพาน, 2546)

2.2) ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอพานเป็นอำเภอหนึ่งใน 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ตั้งอยู่ทางทิศใต้สุดของจังหวัดเชียงราย ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงรายประมาณ 43 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 1,023 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 639,375 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.76 ของจังหวัดเชียงราย มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ทิศใต้ ติดกับ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

2.3) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และเป็นพื้นที่ราบระหว่างภูเขา มีเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน เป็นแนวยาวทั้งสองข้าง คือ ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก เทือกเขาเหล่านี้มีความสูงระหว่าง 350-600 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางมีที่ราบสำหรับทำการเพาะปลูกได้ดี

มีลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำแม่ล้าน ลำน้ำแม่ลาว ลำน้ำร่องธาร ลำน้ำแม่เย็น ลำน้ำแม่ดาวโตน ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีระบบคลองส่งน้ำชลประทาน ของระบบชลประทานแม่ลาว และยังมีแหล่งเก็บกักน้ำที่สำคัญ ได้แก่ หนองฮ้าง หนองเวียงห้าว หนองบวกปลาข้าว หนองควายหลวง ฯลฯ

2.4) ลักษณะภูมิอากาศ

มีอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 24 – 27 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,853 มิลลิเมตร ฝนตกชุกในฤดูฝน ฤดูหนาว ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาเอาความหนาวเย็นมาให้ บางครั้งอากาศหนาวเย็นมาก อุณหภูมิต่ำถึง 6 องศาเซลเซียส ฤดูร้อน มีอากาศร้อน บางครั้งอุณหภูมิสูงถึง 30 องศาเซลเซียส

2.5) ลักษณะประชากร

อำเภอพานมีจำนวนบ้านเรือนทั้งหมด 39,094 หลังคาเรือน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 131,851 คน เป็นชาย 65,178 คน หญิง 66,673 คน

2.6) เศรษฐกิจ

1) การเพาะปลูก ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม พืชที่นิยมปลูกมากที่สุด คือ ข้าว โดยมีพื้นที่สำหรับปลูกข้าวทั้งหมด 199,022 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าวเหนียว 172,897 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าวเจ้า 26,125 ไร่ นอกจากนี้ยังปลูกข้าวโพด ลำไย ส้มเขียวหวาน ลิ้นจี่ และยังมี การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ เช่น พักทอง แตงกวา กะหล่ำเขียว ผักกาดเขียวปลี ถั่วฝักยาว กระบี่ มะเขือเปราะ พริก แตงโม ผักกวางตุ้ง ผักบุ้งจีน เป็นต้น

2) การเลี้ยงสัตว์ นอกจากการประกอบอาชีพทางการเพาะปลูกแล้ว ยังมีกลุ่มผู้ประกอบอาชีพทางด้านปศุสัตว์ โดยได้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์กระบือพื้นเมืองตำบลห้วยม้ง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 มีสมาชิกผู้เลี้ยง 20 ราย ได้รับการสนับสนุนพันธุ์จากสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์พะเยาให้สมาชิก 14 ราย ยืมแม่กระบือเพื่อผลิตลูกรายละ 2 ตัว และสนับสนุนพ่อพันธุ์ 1 ตัว และโครงการโค กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ แก่สมาชิก 20 รายๆ ละ 1 ตัว ปัจจุบันมีกระบือจำนวน 128 ตัว สำหรับมีไว้เพื่อผลิตพันธุ์และจำหน่าย นอกจากนั้นยังมีผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อย เช่น เลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ ไก่ชน ไก่ไข่ เป็นต้น

นอกจากนี้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในอำเภอพานยังมีการจัดกลุ่มชมรมสหกรณ์ เพื่อดำเนินการกิจการของกลุ่ม ตั้งแต่การผลิตลูกปลา การจัดฟาร์ม การตลาด ตลอดจนแปรรูปออกจำหน่ายทั้งหมด 11 กลุ่ม ได้แก่ ชมรมปลาทอง ชมรมปลาสดห้าดาว สหการประมง สหกรณ์ประมงพาน จำกัด กลุ่มผู้เลี้ยงปลา 2000 กลุ่มปลานิลพัฒนา กลุ่มปลาเมืองพาน กลุ่มปลานิลเที่ยงราย กลุ่มส.ล้านนาฟาร์ม กลุ่มเกษตรศรี กลุ่มปลานิลทรีนา มีสมาชิก 1,534 คน มีผลผลิตปลานิลเฉลี่ย 26.75 ตัน/วัน (สำนักงานอำเภอพาน, 2546)

3) อุตสาหกรรม ในพื้นที่อำเภอพานมีการจัดตั้งโรงงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมทั้งหมด 197 แห่ง ดังนี้

- โรงสีข้าว	10	แห่ง
- โรงงานปูนซีเมนต์ผสมเสร็จ	5	แห่ง
- โรงงานปั้นอิฐ	3	แห่ง
- โรงงานฟอกหนัง	1	แห่ง
- โรงงานผัก-ผลไม้อบแห้ง 2 แห่ง คือ โรงงานบริษัทไทยคอสโมสฟู้ดส์ จำกัด		

และโรงงานแปรรูปผลไม้ ผลผลิตผลไม้อบแห้ง

2.7) การศึกษา

อำเภอพานมีสถานศึกษาให้บริการลูกหลานของประชาชนหลายแห่งด้วยกัน ดังนี้

▪ โรงเรียนระดับประถมศึกษา	85	แห่ง
▪ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	5	แห่ง
▪ โรงเรียนเอกชน	6	แห่ง
▪ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเชียงราย	1	แห่ง
▪ ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีจังหวัดเชียงราย	1	แห่ง
▪ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพาน	1	แห่ง
▪ ห้องสมุดประจำอำเภอ	1	แห่ง
▪ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ	1	แห่ง

2.8) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ประมาณร้อยละ 98 ที่เหลืออีกประมาณ ร้อยละ 2 นับถือศาสนาอื่น

2.9) การสาธารณสุข

อำเภอพานมีสถานพยาบาลแผนกปัจจุบัน เป็นโรงพยาบาลขนาด 120 เตียง สังกัด กระทรวงสาธารณสุข 1 แห่ง สำนักงานสาธารณสุข 1 แห่ง สถานีอนามัยตำบล 20 แห่ง สถานพยาบาลเอกชน 7 แห่ง และทันตกรรม 1 แห่ง

2.10) การเมืองการปกครอง

การปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 15 ตำบล 228 หมู่บ้าน และมีหน่วยบริหารการปกครองท้องถิ่น 1 เทศบาลตำบล และ 15 องค์การบริหารส่วนตำบล

2.11) การพัฒนาสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอพานมีศูนย์พัฒนาเด็ก 55 แห่ง ศูนย์เยาวชนตำบล 15 แห่ง คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับต่างๆ รวม 244 คณะ เป็นคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ 1 คณะ คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล 15 คณะ และคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน 288 คณะ มีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน 30 คน และอาสาพัฒนาชุมชน 904 คน

3) ระดับตำบล

ตำบลห้วยมั่งตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพานประมาณ 5 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลเมืองพาน และตำบลดอยงาม อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลม่วงคำ และตำบลทานตะวัน อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลเวียงห้าและตำบลดอยงาม อำเภอพาน จังหวัด

เชียงราย

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

3.2) พื้นที่

ตำบลห้วยม้งมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 61.2 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 38,280 ไร่ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินเหนียว เหมาะสำหรับการทำเกษตร (แผนพัฒนาตำบลห้วยม้ง, 2546)

3.3) ลักษณะประชากร

ตำบลห้วยม้งประกอบด้วยจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,109 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 7,583 คน เป็นชาย 3,729 คน และหญิง 3,854 คน

3.4) เศรษฐกิจ

ประชากรในตำบลห้วยม้งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่

- การเพาะปลูก โดยพืชที่นิยมปลูก คือ ข้าว สวนผลไม้ ซึ่งปัจจุบันทางราชการได้เข้ามาส่งเสริมการเกษตรแบบพอเพียงตามแนวทางทฤษฎีใหม่อีกด้วย
- การเลี้ยงสัตว์ โดยในตำบลห้วยม้งได้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์กระบือพื้นเมืองตำบลห้วยม้ง จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 มีสมาชิกผู้เลี้ยง 20 ราย นอกจากนั้นยังมีผู้เลี้ยงสัตว์รายย่อย เช่น เลี้ยงสุกร ไก่เนื้อ ไก่ชน ไก่ไข่ เป็นต้น

- การประมง โดยนิยมเลี้ยงปลานิล เป็นส่วนมาก

นอกจากนี้ประชากรบางส่วนยังประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง รับราชการ ประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนอีกด้วย

หน่วยธุรกิจในเขตตำบลห้วยม้งประกอบด้วย

▪ บัม น้ำมัน	3	แห่ง
▪ โรงสี	10	แห่ง
▪ โรงงานอุตสาหกรรม	2	แห่ง
▪ ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์	10	แห่ง

▪ ร้านซ่อมรถยนต์	5	แห่ง
▪ ร้านตัดผมชาย-หญิง	11	แห่ง
▪ ร้านทำหีบ – ปราสาท	5	แห่ง
▪ ร้านค้า	41	แห่ง
▪ ร้านซ่อมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์	1	แห่ง
▪ ตลาดสด	4	แห่ง

3.5) การบริหารการปกครอง

ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีหน่วยการปกครองภายในพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้อ โดยมีจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขต อบต.ห้วยม้อ จำนวน 13 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านป่าจิว	หมู่ที่ 8 บ้านบวกซอน
หมู่ที่ 2 บ้านป่าคา	หมู่ที่ 9 บ้านดงเจริญ
หมู่ที่ 3 บ้านบวกปลาค้าว	หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งสูง
หมู่ที่ 4 บ้านหนองฮ้าง	หมู่ที่ 11 บ้านห้วยด้อม
หมู่ที่ 5 บ้านสันปลาตุก	หมู่ที่ 12 บ้านป่าช้า
หมู่ที่ 6 บ้านป่าแดง	หมู่ที่ 13 บ้านป่าล้าน
หมู่ที่ 7 บ้านสันหลวง	

3.6) การศึกษา

ในพื้นที่ตำบลห้วยม้อมีสถานศึกษาหลายแห่งด้วยกันดังนี้

▪ โรงเรียนประถมศึกษา	3	แห่ง
▪ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3	แห่ง
▪ โรงเรียนมัธยม	1	แห่ง
▪ โรงเรียนอาชีวศึกษา	1	แห่ง
▪ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ห้องสมุดประชาชน	8	แห่ง

3.7) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลห้วยม้งนับถือศาสนาพุทธ และมีวัดเป็นศูนย์รวมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ศูนย์รวมในการรวมกลุ่ม ศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยในเขตพื้นที่ตำบลห้วยม้งมีศาสนสถานหรือวัดทั้งหมด จำนวน 10 แห่ง

3.8) การสาธารณูปโภค

ในเขตตำบลห้วยม้งมีบริการไฟฟ้าให้แก่ประชาชนทั่วทั้ง 13 หมู่บ้าน มีตู้โทรศัพท์สาธารณะประจำหมู่บ้าน 13 แห่ง มีครัวเรือนที่ใช้โทรศัพท์ทั้งตำบลจำนวน 300 แห่ง สำหรับการคมนาคมนั้นถนนส่วนใหญ่มีสภาพเป็นคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ และเป็นถนนลาดยาง

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน ประกอบด้วย ฝาย 18 แห่ง ลำเหมือง 32 แห่ง อ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง และบ่อน้ำทั้งหมด 596 แห่ง ส่วนแหล่งธรรมชาติมีลำห้วย 8 แห่ง บึง 2 แห่ง ลำคลอง 6 แห่ง และแม่น้ำ 4 แห่ง

3.9) การสาธารณสุข

ในตำบลห้วยม้งมีสถานอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน 1 แห่ง และมีสถานพยาบาลของเอกชน 3 แห่ง โดยชาวบ้านมีอัตราการมีและการใช้ส้วมราดน้ำ คิดเป็น 100%

4.1.2 บริบททางสังคมภายในพื้นที่ศึกษา

1) บ้านบวกซอน

1.1) ประวัติความเป็นมา

บ้านบวกซอน เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2450 หรือประมาณ 97 ปีมาแล้ว โดยคนกลุ่มแรกที่ร่วมกันก่อตั้งหมู่บ้านคือ นายเครื่อง ธรรม นายอุ้น ศรีสันทราย นายอิน ศรีสันทราย และกลุ่มชาวบ้านคนอื่นๆ ซึ่งอพยพมาจากบ้านป่าเป้า ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ที่มาของชื่อหมู่บ้านบวกซอน มาจากแต่เดิมลักษณะของบริเวณที่ชาวบ้านเข้ามาตั้งรกรากนั้น มีสภาพเป็นป่าไม้ และมีหนองน้ำขนาดใหญ่ ที่ชาวบ้านเรียกว่า "บวก" ในช่วงฤดูฝนจะมีท่อนซุง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "ซอนไม้" ถูกน้ำพัดพามาจากภูเขาทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ไหลมารวมกันในหนองน้ำแห่งนี้เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงร่วมใจกันตั้งชื่อหมู่บ้านตามสภาพที่เห็นว่า "บ้านบวกซอน"

หลังจากนั้นชาวบ้านได้เริ่มถางป่าบริเวณรอบๆ หนองน้ำเพื่อใช้เป็นที่พักเพาะปลูกทำการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ เมื่อกาลเวลาผ่านไปหลายสิบปีหนองน้ำถูกทับถมจากตะกอนต่างๆ ทำให้ตื้นเขินและกลายเป็นที่ราบที่อุดมสมบูรณ์ กลายเป็นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตรของชาวบ้านจนถึงปัจจุบัน อาศัยเหตุดังกล่าวชาวบ้านจึงเรียกกันติดปากว่า "บ้านบวกซอน" จนถึงปัจจุบัน และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2465 (สัมภาษณ์ชาวบ้านอาวุโสบ้านบวกซอน)

1.2) ลักษณะที่ตั้ง

บ้านบวกซอนตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน อยู่ห่างจากที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยงิ้วประมาณ 2 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวอำเภอพานไปทางทิศตะวันออกประมาณ 5 กิโลเมตร บ้านบวกซอนมีอาณาเขตติดต่อดังนี้คือ

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านป่าแดง หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านสันน้ำบ่อ ตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านบวกปลาเค้า หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านปากว้าว ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

1.3) การใช้ประโยชน์ในพื้นที่

บ้านบวกซอนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,951 ไร่ จัดเป็นพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยประมาณ 201 ไร่ พื้นที่ทำกิน ประมาณ 1,750 ไร่ (ข้อมูลเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 จากเอกสาร กชช. 2ค ของหมู่บ้าน)

1.4) ลักษณะประชากร

บ้านบวกซอนมีสมาชิกทั้งหมด 167 ครัวเรือน ประกอบด้วย 215 ครอบครัว และมีประชากรที่อาศัยอยู่จริงทั้งหมดจำนวน 666 คน เป็นเพศชายจำนวน 324 คน และเพศหญิงจำนวน 342 คน (ข้อมูลเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 จากเอกสาร กชช. 2ค ของหมู่บ้าน)

1.5) เศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ของบ้านบวขอนแก่นประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยพื้นที่ของหมู่บ้านประมาณ 1,750 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 89.70 ของพื้นที่หมู่บ้านทั้งหมดเป็นพื้นที่ทางการเกษตร โดยชาวบ้านยังมีที่ดินเช่าหรือที่ดินเพาะที่อยู่นอกหมู่บ้านอีกจำนวนหนึ่งด้วย จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 พบว่า มีประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จำนวน 150 ครัวเรือน จากจำนวนทั้งหมด 167 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่จะทำการเพาะปลูกได้แก่ ข้าว บวบ ผักบุ้งและอื่นๆ ผสมกันบ้าง นอกจากนี้บางส่วนจะเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ปลาและหมู่บ้านบวขอนแก่นมีรายได้โดยเฉลี่ยครัวเรือนละประมาณ 15,000 บาทต่อปี

1.6) การบริหารการปกครอง

โครงการบริหารและจัดการปัญหาภายในหมู่บ้านนั้นบ้านบวขอนแก่นหมู่ที่ 8 มีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งและทำหน้าที่ในการปกครอง และเป็นผู้รับนโยบายต่าง ๆ จากส่วนกลางมาชี้แจงให้ชาวบ้านได้รับทราบ

ส่วนการบริหารนั้นทางหมู่บ้านได้มีคณะกรรมการ 1 ฝ่าย ทำหน้าที่ในการบริหารโดยมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้านเป็นผู้ทำหน้าที่ในการจัดการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

1.7) การศึกษา

เนื่องจากบ้านบวขอนแก่นไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านป่าแดงวิทยา ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2 กิโลเมตร โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเปิดสอนตั้งแต่อนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ชาวบ้านบางส่วนยังส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ในอำเภอ เช่น โรงเรียนศิริมาตย์เทวี ซึ่งเป็นโรงเรียนของเอกชนเปิดสอนระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนศึกษา โรงเรียนพานพลกสวัสดิ์ ส่วนการศึกษาในระดับมัศึกษานั้นส่วนใหญ่นิยมส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนประจำอำเภอ คือ โรงเรียนพานพิทยาคม ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 4 กิโลเมตร โรงเรียนพานพิเศษพิทยา

บ้านบวขอนแก่นมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง มีผู้ปกครองนำเด็กมาฝากเลี้ยงที่นี่ประมาณ 50 คน โดยมีผู้ดูแลจำนวน 2 คน

1.8) การนับถือศาสนา

ชาวบ้านบวกขอนทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดศรีเมืองมูลเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน เป็นศูนย์กลางในการรวมกลุ่มขององค์กรทางสังคม และเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วย

1.9) การสาธารณูปโภค

บ้านบวกขอนมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน และกรมโยธาได้เข้ามาติดตั้งระบบน้ำประปาให้ไว้ใช้ในหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยติดตั้งแท็งก์น้ำจำนวน 4 ถัง มีความจุประมาณ 4,000 ลูกบาศก์เมตร และมีจุดจ่ายน้ำอยู่ในบริเวณวัดศรีเมืองมูล โดยจ่ายน้ำให้กับทุกครัวเรือนที่มีความประสงค์จะใช้น้ำจากประปาแห่งนี้ ซึ่งก็มีปริมาณน้ำที่มากเพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน ส่วนภาคเกษตรกรรมนั้นใช้น้ำจากลำเหมืองชลประทานที่ไหลผ่านหมู่บ้านทางด้านทิศใต้และลำเหมืองที่แยกออกไปตามพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน

1.10) การสาธารณสุข

ชาวบ้านบวกขอนสามารถไปใช้บริการขั้นพื้นฐานจากสถานีอนามัยประจำตำบลหัวงมซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านบวกปลาควัว อยู่ห่างจากบ้านบวกขอนไปทางทิศตะวันออกประมาณ 3 กิโลเมตรและนอกจากนั้นก็สามารถไปใช้บริการที่โรงพยาบาลประจำอำเภอซึ่งอยู่ห่างจากบ้านบวกขอนประมาณ 6 กิโลเมตร และโรงพยาบาลประจำจังหวัดซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 50 กิโลเมตร อัตราการมีและใช้ส้วมแบบราดน้ำของชาวบ้านคิดเป็น 100%

1.11) สุวีถีการและความปลอดภัย

ชาวบ้านได้รับการดูแลความปลอดภัยจากสายตรวจอาสาประจำหมู่บ้านจำนวน 25 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานีตำรวจอำเภอพานเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันดูแลความปลอดภัยภายในหมู่บ้านในตอนกลางคืน โดยแบ่งออกเป็น 5 ชุด ชุดละ 5 คน

1.12) วัฒนธรรมและประเพณี

ในแต่ละเดือนบ้านบวกขอนจะมีการจัดประเพณีต่างๆ ที่สำคัญเช่น ในเดือนเมษายนของทุกปีจะมีการจัดป่าเวณีปีใหม่เมือง มีการจัดให้มีการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในหมู่บ้าน มีประเพณี

การสืบชะตา โดยจัดขึ้นทุกวันที่ 15 เมษายนของทุกปี เพราะถือว่าเป็นวันเริ่มปีใหม่ มีความเชื่อว่าการทำพิธีสืบชะตาจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านดีขึ้น ถือเป็นสิริมงคลให้กับตนเองและครอบครัว ในเดือนตุลาคม จะมีการทำบุญตักบาตรถวายสลากภัตต์เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้ผู้ตาย ซึ่งจะทำในช่วงเวลาก่อนที่ข้าวจะออกรวง และผลไม้ในช่วงฤดูฝนกำลังให้ผลผลิตจำนวนมาก นับว่าเป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งของชาวบ้าน ในเดือนพฤศจิกายน จะมีประเพณีเดือนยี่เป็ง และประเพณีแห่แคร์ประจำหมู่บ้าน และในเดือนมกราคมของทุกปีจะมีประเพณีตานข้าวใหม่ หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว เพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ

2) บ้านบวกลาค้าว

2.1) ประวัติความเป็นมา

เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2445 หรือประมาณ 102 ปีที่แล้ว มีชาวบ้าน 2-3 ครอบครัว ได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ตรงทางแยกก่อนจะถึงบ้านบวกลาค้าวในปัจจุบันประมาณ 500 เมตร ต่อมาได้มีผู้เข้ามาตั้งบ้านเรือนเพิ่มเติม โดยอพยพมาจากจังหวัดลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันอีกประมาณ 40 หลังคาเรือน และได้มีการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2458 ทางตำบลห้วยงิ้วได้ขออนุญาตสร้างวัดและได้รับอนุญาตให้สร้างวัดบวกลาค้าวขึ้นพร้อมกับวัดบวกลอน ต่อมาในปี พ.ศ. 2497 ได้ทำการซื้อบ้านตรงบริเวณทางแยกก่อนจะถึงหมู่บ้านบวกลาค้าว ซึ่งเป็นบ้านของชาวบ้านที่เข้ามาตั้งรกรากเป็นกลุ่มแรก โดยได้นำที่บริเวณดังกล่าวมาสร้างเป็นโรงเรียนบวกลาค้าวขึ้น

สำหรับที่มาของชื่อหมู่บ้านนั้นมาจากลักษณะของหมู่บ้านที่แต่เดิมมีร่องน้ำไหลผ่านและมีปลาชุกชุมมาก โดยเฉพาะปลาที่ชาวบ้านเรียกว่า "ปลาค้าว" แม้ว่าปัจจุบันร่องน้ำดังกล่าวจะตื้นเขินกลายเป็นที่นาและสวนของชาวบ้านไปแล้ว แต่ชาวบ้านก็ยังเรียกกันติดปากว่า "บ้านบวกลาค้าว" มาจนถึงปัจจุบัน (สัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดบวกลาค้าว)

2.2) ลักษณะที่ตั้ง

บ้านบวกลาค้าวตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากตัวอำเภอพานไปทางทิศตะวันออกประมาณ 7 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านป่าคา หมู่ที่ 2 ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

- ทิศใต้ ติดกับ บ้านสันปูเลย ตำบลธารตะวัน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
- ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านหนองฮ่าง หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน จังหวัด
เชียงราย
- ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านบวกลอง หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน จังหวัด
เชียงราย

2.3) การใช้ประโยชน์ในพื้นที่

บ้านบวกลองคำวามีพื้นที่หมู่บ้านทั้งหมด 1,388 ไร่ เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน
ประมาณ 135 ไร่ และเป็นพื้นที่ทำกินของประชาชนประมาณ 1,253 ไร่ (ข้อมูลจาก กชช. 2ค ของ
หมู่บ้าน เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546)

2.4) ลักษณะประชากร

บ้านบวกลองคำวามีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 162 ครัวเรือน มีประชากรอยู่จริงจำนวน
539 คน เป็นเพศชายจำนวน 251 คน และเพศหญิงจำนวน 288 คน

2.5) เศรษฐกิจ

ประชากรบ้านบวกลองคำวามีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการ
ทำนาซึ่งมีพื้นที่ที่ใช้ในการทำนาทั้งหมดประมาณ 1,108 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79.83 ของพื้นที่ทั้งหมด
จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ รายได้เฉลี่ยครัว
เรือนละ 10,000 - 20,000 ต่อปี

2.6) การบริหารการปกครอง

การปกครองของหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง
จากประชาชนในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้นำหมู่บ้านและรับนโยบายจากทางราชการมา
แจ้งพร้อมทั้งชี้แจงให้ชาวบ้านรับทราบ นอกจากนี้ยังมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้าน
ซึ่งจะคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำชาวบ้านในด้านต่างๆ อีกด้วย

2.7) การศึกษา

แม้ว่าบ้านบวกลาคำวจะมีโรงเรียนในหมู่บ้าน แต่เนื่องจากไม่มีครูสอน ทำให้ชาวบ้านส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนบ้านป่าแดง และโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ในเขตอำเภอพาน เช่นเดียวกับบ้านบวกลา

2.8) การนับถือศาสนา

ชาวบ้านบวกลาคำวเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ โดยคิดเป็นร้อยละ 98 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมีวัดบวกลาคำวเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการรวมกลุ่ม และจัดกิจกรรมต่างๆ เช่นเดียวกับบ้านบวกลา

2.9) การสาธารณสุข

บ้านบวกลาคำวทุกหลังคาเรือนมีไฟฟ้าใช้ภายในบ้านเรือนอย่างสะดวกสบาย แต่ยังไม่มียระบบน้ำประปาใช้ในหมู่บ้าน ส่วนน้ำที่นำมาใช้ในการเกษตรนั้นได้มาจากลำเหมืองสาธารณะที่เชื่อมมาจากน้ำแม่ลาว โดยชาวบ้านจะทำเหมืองขนาดเล็กเพื่อเชื่อมต่อไปยังพื้นที่นาของตนอีกทีหนึ่ง

2.10) การสาธารณสุข

ชาวบ้านบวกลาคำวส่วนมากเวลาเจ็บป่วยก็จะไปรักษาพยาบาล กันที่สถานีอนามัยประจำตำบลที่ตั้งอยู่ภายในหมู่บ้าน ห่างจากวัดบวกลาคำวประมาณ 200 เมตร ถ้าเจ็บป่วยมากก็จะไปรักษาที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 7-8 กิโลเมตร และโรงพยาบาลจังหวัดที่อยู่ห่างจากหมู่บ้านนี้มากประมาณ 50-60 กิโลเมตร ชาวบ้านส่วนใหญ่มีสุขภาพดี ถูกสุขลักษณะคือใช้ส้วมแบบมีคอก่อนชักโครกราดน้ำ และมีถังเก็บแบบมิดชิด

2.11) สวัสดิการและความปลอดภัย

ชาวส่วนใหญ่จะได้รับความปลอดภัยจากการมีสายตรวจอาสาประจำหมู่บ้าน ประมาณ 25 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานีตำรวจอำเภอพาน โดยจะจัดเวรยามไว้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันดูแลความสงบสุขของหมู่บ้านทุกคืน

2.12) วัฒนธรรมและประเพณี

มีวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้าน คือ ในเดือนเมษายนจะมีประเพณีปีใหม่เมือง (สงกรานต์) ในเดือนพฤศจิกายน มีประเพณีเดือนยี่เป็ง ในเดือนกันยายนจะมีประเพณีเดือน 12 เป็ง ชาวบ้านจะร่วมกันตักน้ำสรงสาก ส่วนในเดือนมกราคม จะมีประเพณีเดือน 4 เป็ง ชาวบ้านจะมีการถวายทานข้าวเปลือกข้าวสาร โดยทุกประเพณีที่กล่าวมานี้ส่วนใหญ่จะเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วเกือบทั้งสิ้น

4.2 บริบททางพฤติกรรมของชุมชน

4.2.1 บริบททางพฤติกรรมของชุมชนบ้านบวกขอน

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้นำชุมชนของบ้านบวกขอน ได้แก่ พระสงฆ์ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง ประกอบกับการสังเกตของผู้ศึกษาเอง สามารถสรุปบริบททางพฤติกรรมของชุมชนบ้านบวกขอนได้ดังนี้

(1) กลุ่มและองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน

บ้านบวกขอนมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มและองค์กรต่างๆ ของชุมชนขึ้นมาหลายกลุ่มด้วยกัน ดังนี้

- วัดศรีเมืองมูล มีบทบาทสำคัญต่อชุมชนบ้านบวกขอน โดยเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน มีบทบาทในการตอบสนองด้านจิตใจ ผู้คนที่มาวัดก็เพื่อต้องการความสงบ และเพื่อต้องการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว การทำสังฆทาน นอกจากนี้วัดยังทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสมาทำกิจกรรมร่วมกันอีกด้วย เช่น การทำบุญตักบาตร การสวดมนต์ การฟังเทศน์ ฟังธรรม เป็นต้น นอกจากนี้คนยังใช้วัดเป็นสถานที่ในการรวมตัวทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การประชุมหมู่บ้าน

- กลุ่มแม่บ้าน เป็นการรวมกลุ่มของสตรีในหมู่บ้านบวกขอน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน โดยเฉพาะเมื่อมีงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น งานบุญ งานฌาปนกิจศพ กลุ่มแม่บ้านจะแสดงความร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มที่ นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านบ้านบวกขอนยังรวมตัวกันจัดตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์แม่บ้านขึ้นด้วย

- กลุ่มเยาวชน ในหมู่บ้านบอกขอนกลุ่มเยาวชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นความร่วมมือในการจัดงานเทศกาลหรือประเพณีต่างๆ เช่น งานลอยกระทง งานแห่แคร์ งานประเพณีสงกรานต์ กิจกรรมกีฬาประจำหมู่บ้าน และยังมีการเรียนการดี กลองสะบัดชัย เพื่อจัดแสดงในงานบุญต่างๆ ด้วย

- กลุ่มออมทรัพย์ ในหมู่บ้านมีกลุ่มออมทรัพย์สองกลุ่มด้วยกัน มีการบริหารงานที่เป็นเอกภาพ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มดังกล่าว มีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อให้หมุนเวียนในกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์ยังมีความสามารถในการบริหารงานกลุ่มถึงขั้นที่สามารถปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่สมาชิกในกลุ่มอีกด้วย

- กลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ชาวบ้านบอกขอนยังมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชนอีกด้วย เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มออมข้าว กลุ่มฅนปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น

(2) ผู้นำชุมชน

นอกจากกลุ่มและองค์กรต่างๆ จะมีบทบาทต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มแล้ว กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทต่อชุมชนเป็นอย่างมากก็คือ กลุ่มของผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

- พระสงฆ์ พระสงฆ์นอกจากจะเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านในฐานะผู้รักษาศีลแล้ว ยังมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านและเป็นผู้เข้าร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการสร้างความสามัคคี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน

- ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ เป็นผู้นำในการพัฒนาด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนชักชวนให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านด้วย นอกจากนี้ผู้ใหญบ้านยังเป็นผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยกรณีที่เกิดกรณีพิพาทของชาวบ้านในหมู่บ้านด้วย

- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจ ในฐานะตัวแทนของชาวบ้านเพราะว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของชาวบ้านเอง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

จึงอาจกล่าวได้ว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านทุกด้าน

3) ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน

ในอดีตชาวบ้านบวกขอนมีระบบความสัมพันธ์ในชุมชนแบบพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการช่วยกันลงแขกดำนา หรือเกี่ยวข้าว แต่เมื่อสังคมในปัจจุบันมีเรื่องของเงินเข้ามามีบทบาทกับชีวิตมากขึ้น ทำให้จากการเอามือลงแขกเปลี่ยนมาเป็นการรับจ้างทำนามากขึ้น สำหรับบางส่วนที่ยังช่วยเหลือกันอยู่ในระบบเดิมก็จะเป็นการช่วยเหลือกันเฉพาะในหมู่เครือญาติ หรือผู้ที่มีเงินทุนน้อยไม่สามารถจ้างแรงงานได้เท่านั้น เนื่องจากเมื่อเสร็จจากการทำนาของตนเองแล้ว คนส่วนใหญ่จะไปทำงานอย่างอื่น เช่น รับจ้างทำงานก่อสร้าง หรืองานช่างต่างๆ บ้างก็ไปค้าขาย จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ระบบการช่วยเหลือกันแบบเก่าเปลี่ยนแปลงไป

การช่วยกันสร้างบ้านเรือนแบบในสมัยก่อนก็หายไป เพราะในปัจจุบันการสร้างบ้านจะใช้วิธีการจ้างเหมา โดยให้ผู้ชำนาญการเป็นผู้ดูแลการก่อสร้าง แม้ว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากมายก็ตาม เพื่อให้บ้านที่สร้างขึ้นใหม่มีความหรูหรา ใ่อ่า งดงามตามความต้องการ อย่างไรก็ตามในการรื้อถอนบ้านชาวบ้านก็ยังมีการช่วยเหลือกันเหมือนเดิม

4) การแสดงพฤติกรรมความร่วมมือของคนในชุมชน

- พฤติกรรมการเข้าร่วมประชุม บ้านบวกขอนมีการตั้งกฎ ระเบียบกันไว้ คือ ถ้าสมาชิกในหมู่บ้านคนใดไม่มาเข้าร่วมประชุมเกิน 3 ครั้ง จะมีการว่ากล่าวตักเตือนและชี้แจงถึงผลเสียของการไม่เข้าร่วมประชุม โดยก่อนที่จะมีการประชุมทุกครั้งจะมีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบโดยทั่วถึงกัน จากวิธีการดังกล่าวทำให้ชาวบ้านสนใจและมาเข้าร่วมประชุมกันมากพอสมควร

- พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของคนในชุมชน โดยชาวบ้านบวกขอนจะให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านมากพอสมควร เช่น การอบรมผู้สูงอายุ กิจกรรมกีฬาประจำหมู่บ้าน กิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน บ้านบวกขอนยังมีการตกลงกันภายในหมู่บ้านด้วยว่าทุกวันที่ห้าของเดือน แต่ละซอยจะต้องพัฒนาในจุดหรือบริเวณ

ที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งชาวบ้านจะรู้และร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานเอง โดยไม่ต้องมีการประชาสัมพันธ์

- พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น กิจกรรมที่วัดจัดขึ้นเช่น การพัฒนาวัด การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา งานเทศกาลหรืองานบุญต่างๆ ชาวบ้านจะให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

- พฤติกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน ส่วนใหญ่แล้วคนในชุมชนบ้านบวกxonจะน้อมนำบุตรหลานให้เรียนที่โรงเรียนใกล้บ้าน ในช่วงที่เรียนระดับอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษา ส่วนในระดับการศึกษาที่สูงกว่านั้นจึงจะยอมให้ลูกหลานไปเรียนในโรงเรียนที่อยู่ไกลบ้าน หรือ ต่างจังหวัด เช่น ที่กรุงเทพฯ เชียงใหม่ เป็นต้น

- พฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน ชาวบ้านบวกxonมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมดังนี้

(1) การกำจัดขยะ ชาวบ้านจะกำจัดขยะด้วยวิธีการฝังหรือเผา โดยในหมู่บ้านบวกxonจะมีการรณรงค์ให้ทุกบ้านมีถังขยะไว้ที่หน้าบ้านของตนเองด้วย

(2) การทำความสะอาดบ้านเรือน ชาวบ้านแต่ละคนจะทำความสะอาดบริเวณบ้านของตนเองทุกวัน โดยการปัด กวาด เช็ด ถู บริเวณบ้าน ในบางครั้งหมู่บ้านจะจัดให้มีการประกวดบ้านสะอาด และมีรางวัลให้สำหรับบ้านหลังที่ชนะด้วย

(3) การกำจัดกลิ่นของสัตว์เลี้ยง ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะจัดการกับมูลของสัตว์เลี้ยงซึ่งมีกลิ่นเหม็นด้วยการนำมูลสัตว์มาทำเป็นปุ๋ยหมัก สำหรับพืชผักสวนครัวของตนเอง หากบ้านใดมีจำนวนมากก็จะนำมาตากแห้ง และขายให้กับผู้ที่เข้ามารับซื้อด้วย มูลสัตว์บางชนิดก็สามารถนำมาเป็นอาหารให้สัตว์อื่นได้ เช่น นำเอามูลหมูมาเลี้ยงปลานิล เป็นต้น

4.2.2 บริบททางพฤติกรรมของชุมชนบ้านบวกลาด้าว

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้นำชุมชนของบ้านบวกลาด้าว ได้แก่ พระสงฆ์ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวงัม ประกอบกับการสังเกตของผู้ศึกษาเอง สามารถสรุปบริบททางพฤติกรรมของชุมชนบ้านบวกลาด้าวได้ดังนี้

(1) กลุ่มและองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน

บ้านบวกลาด้าวมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มและองค์กรต่างๆ ของชุมชนขึ้นมาหลายกลุ่มด้วยกัน ดังนี้

- วัด ในปัจจุบันวัดได้กลับเข้ามามีบทบาทสำคัญกับชุมชนอีกครั้งหนึ่ง วัดบวกลาด้าวเป็นวัดในหมู่บ้านบวกลาด้าว ซึ่งมีบทบาทในด้านการศึกษาแก่ชาวบ้าน ช่วยอบรมสั่งสอนในเรื่องของศีลธรรมต่างๆ ช่วยอบรมและให้ความรู้แก่เยาวชนให้หันมาสนใจและเห็นคุณค่าของการนับถือศาสนามากขึ้น วัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านของการรวมตัวของกลุ่มหรือองค์กรอื่นๆ เช่น ใช้สถานที่ที่วัดเป็นที่ประชุมหมู่บ้าน หรือเป็นสถานที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันของชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นงานบุญ งานประเพณี หรืองานเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

- กลุ่มแม่บ้าน เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มสตรีในหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน เมื่อมีงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านก็จะมาช่วยกันทำงานอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งในการทำงานร่วมกันบางครั้งก็ทำให้เกิดความเห็นที่ไม่ตรงกัน และขัดแย้งกันบ้าง แต่ไม่ร้ายแรงมากนัก กลุ่มแม่บ้านยังเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านในหลายๆ ด้าน ซึ่งขณะนี้กลุ่มแม่บ้านบ้านบวกลาด้าวกำลังมีโครงการที่จะรวมกลุ่มกันทำขนม เพาะเห็ด และประดิษฐ์ดอกไม้จากวัสดุเหลือใช้ อีกด้วย

- กลุ่มเยาวชน แม้ว่าปัจจุบันเยาวชนของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะไปเรียนหนังสืออยู่ในพื้นที่อื่น ทำให้ไม่สามารถที่จะมีกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มที่ต่อเนื่องได้ แต่ในช่วงที่ปิดภาคเรียน กลุ่มเยาวชนของหมู่บ้านก็จะกลับมารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่น การเล่นกีฬา เป็นต้น

- กลุ่มออมทรัพย์ ชาวบ้านบวกลาด้าวได้รวมกลุ่มกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยในขณะนี้กลุ่มสามารถมีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มมากพอ และสามารถปล่อยเงินกู้ให้แก่สมาชิกในกลุ่มได้ประมาณ 50-60 รายแล้ว กลุ่มมีการบริหารงานโดยมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ประธาน

กลุ่ม รองประธาน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ เภรัญญิก และกรรมการอย่างอื่น เป็นผู้บริหาร และมีชาวบ้านเป็นสมาชิกคอยให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิกประมาณเกือบ 70 คน

(2) ผู้นำชุมชน

นอกจากกลุ่มและองค์กรต่างๆ จะมีบทบาทต่อการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มแล้ว กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทต่อชุมชนเป็นอย่างมากก็คือ กลุ่มของผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

- พระสงฆ์ เป็นบุคคลอันเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน สามารถให้คำแนะนำหรือตักเตือนคนในชุมชนได้ ปัจจุบันพระสงฆ์ได้เข้ามามีบทบาทต่อชุมชนมากขึ้น ในฐานะของพระนักพัฒนาต่างๆ โดยจะให้การช่วยเหลือชุมชน แต่ทั้งนี้ก็จะไม่เข้าไปก้าวล่วงงานในหน้าที่ของผู้อื่น

- ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านนับได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากต่อชุมชนระดับหมู่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านและรายงานหรือขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานส่วนกลาง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้ที่รับนโยบายจากส่วนกลางแล้วนำมาชี้แจงให้แก่ประชาชนได้รับทราบและปฏิบัติตาม

ผู้ใหญ่บ้านของบ้านบวกลาด้าวกก็ให้ความสำคัญกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยจะมีการจัดประชุมภายในหมู่บ้านเกือบทุกเดือน ในส่วนของการพัฒนาหมู่บ้านก็มีการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกองทุนออมทรัพย์ในหมู่บ้านขึ้น ช่วยเหลือครอบครัวของชาวบ้านที่ถูกคดโกงให้ได้รับความยุติธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสามารถเป็นที่พึ่งให้แก่ชาวบ้านได้ เป็นแกนนำสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านที่น่าอยู่ โดยชักชวนและนำชาวบ้านตัดหญ้าตามถนนหนทาง เป็นต้น

- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) ในขณะนี้พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นตัวแทนของบ้านบวกลาด้าวกขาดความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน ทำให้ขาดความเข้มแข็งในกลุ่มผู้นำ สาเหตุที่ไม่สามัคคีกันก็เนื่องจากการขัดแย้งในเรื่องส่วนตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานให้แก่ส่วนรวมด้วย เช่น หน่วยงานของราชการมีโครงการเข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อสมาชิก อบต. คนหนึ่งทำโครงการเสร็จแล้ว นำไปให้สมาชิก อบต. อีกคนหนึ่งเซ็นรับรอง แต่อีกคนหนึ่งกลับไม่ยอมเซ็นเนื่องจากมีเรื่องที่ขัดแย้งกันอยู่ ทำให้โครงการนั้นๆ ไม่ประสบผลสำเร็จ และส่งผลกระทบต่อชาวบ้านที่อยู่ในชุมชน เพราะว่าโครงการที่เข้ามาในหมู่บ้านล้วนแต่เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้าน นอกจากนี้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคณะปัจจุบันยังมีปัญหาขัดแย้งกับกลุ่มของผู้ใหญ่บ้านอีกด้วย ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาชุมชน

เมื่อผู้นำชุมชนมีความขัดแย้งกัน ไม่สามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ก็ส่งผลให้คนในชุมชนนั้นๆ ได้รับความทุกข์ทรมานตามไปด้วย

5) ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน

ในอดีตชาวบ้านบวกลาค้าวมีระบบความสัมพันธ์ในชุมชนแบบพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกัน ที่เห็นภาพได้ชัด คือ การช่วยกันลงแขกดำนา หรือเกี่ยวข้าว ซึ่งในปัจจุบันเนื่องจากเงื่อนไขหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะเมื่อเงินเข้ามามีบทบาทกับชีวิตมากขึ้น ทำให้มีความเร่งด่วนในชีวิตมากขึ้น ส่งผลให้วิถีชีวิตเก่าๆ ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป เมื่อถึงฤดูทำนา ทำไร่ ทำสวน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำการจ้างเหมา หรือรับจ้างแทนการเอามือหรือลงแขกดังเช่นแต่ก่อน เหลือเพียงบางสวนเท่านั้นที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมแบบเก่าไว้ แต่ก็ก็เป็นกลุ่มคนที่ไม่ค่อยมีเงินทุนมากนัก จึงไม่สามารถจ้างเหมาเหมือนคนอื่นได้

ในสมัยก่อนหากชาวบ้านคนใดจะปลูกบ้านเรือนใหม่ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จักบ้านใกล้เรือนเคียงจะมาช่วยงานกันเป็นจำนวนมาก เจ้าของบ้านเพียงแต่เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ และค่าอาหารในการเลี้ยงดูผู้ที่มาช่วยงานเท่านั้น แต่ปัจจุบันการสร้างบ้านเรือนจะเป็นเรื่องของการรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งการสร้างบ้านหนึ่งหลังจะต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงมาก เพราะค่านิยมของคนในปัจจุบันจะต้องสร้างบ้านให้มีขนาดใหญ่และสวยงาม หรูหรา โอ่อ่า ไม่เหมือนในอดีตที่สร้างบ้านเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย สร้างพอให้สมกับฐานะของเจ้าของบ้านเท่านั้น

6) การแสดงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของคนในชุมชน

- พฤติกรรมการเข้าร่วมประชุม เมื่อทางวัดหรือผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมชาวบ้าน ชาวบ้านบวกลาค้าวจะเข้าร่วมการประชุมต่างๆ ทุกครั้ง และชาวบ้านให้ความสนใจในระดับดี ที่มีให้เห็นได้ชัดคือ เมื่อมีการพูดอธิบายจบแล้ว เปิดโอกาสให้ซักถาม ชาวบ้านจะยกมือถามถึงข้อข้องใจในที่ประชุม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านให้ความสำคัญและความร่วมมือเป็นอย่างดี

- พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ชาวบ้านบวกลาค้าวเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในระดับดี ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมทำความสะอาดวัดและสถานที่อื่นๆ ของหมู่บ้าน ชาวบ้านบวกลาค้าวจะร่วมแรงร่วมใจกันทำงานจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกครั้ง แม้จะมีบางคนที่ชอบบ่นบ้างแต่ก็ให้ความร่วมมือดี

- พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น ชาวบ้านบวกลาค้าวส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้นดีมาก เช่น งานวันวิสาขบูชาที่ผ่านมา แม้ว่าในตอนเช้าจะมีฝนตกหนักมาก แต่ชาวบ้านต่างก็ร่วมใจกันมาทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรมที่วัด หรือหากทางวัดมีงานอื่นๆ เช่น งานทอดกฐินหรือผ้าป่า ชาวบ้านก็จะมาร่วมมือกันช่วยงานจนสำเร็จด้วยดีเสมอ

- พฤติกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน เยาวชนของบ้านบวกลาค้าวเป็นผู้ที่รักการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะไปเรียนหนังสือกันที่อื่นเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ผู้เลือกที่จะเรียนหนังสืออยู่ในท้องถิ่นของตนเองประมาณร้อยละ 40.0 ส่วนอีกประมาณร้อยละ 60.0 เลือกที่จะไปเรียนที่อื่น

- พฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน ชาวบ้านบวกลาค้าวไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้มากนัก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ต้องทำมาหากิน จึงให้ความสำคัญกับการทำมาหากินของตนเองมากกว่า และอีกสาเหตุหนึ่งก็คือชาวบ้านเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านของตนเองยังดีอยู่ การจัดการสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างไกลตัว โดยการจัดการสิ่งแวดล้อมของชาวบ้านก็จะทำกันตามวิธีง่ายๆ ดังนี้

- (1) การกำจัดขยะ เนื่องจากบ้านบวกลาค้าวเป็นหมู่บ้านเล็กๆ จึงไม่ประสบกับปัญหาล้นเมืองดังเช่นเมืองที่ใหญ่ๆ ดังนั้นแต่ละบ้านก็จะทำการกำจัดขยะกันเองในแต่ละบ้าน โดยการขุดหลุมฝัง หรือเผา จึงไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องของขยะให้เห็นมากนัก
- (2) การทำความสะอาดบ้านเรือน ส่วนใหญ่ชาวบ้านก็จะดูแลความสะอาดบ้านเรือนของตนเองเป็นปกติอยู่แล้ว มีเพียงบางหลังเท่านั้นที่สกปรก ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยส่วนบุคคลของแต่ละคน
- (3) การกำจัดกลิ่นของสัตว์เลี้ยง เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ค่อนข้างที่จะเป็นปัญหาที่ชาวบ้านต้องหาทางแก้ไข เนื่องจากชาวบ้านแต่ละคนต่างก็เลี้ยงสัตว์ ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจึงเป็นกลุ่มคนที่ไม่เลี้ยง อย่างไรก็ตามชาวบ้านส่วนใหญ่ก็รู้จักวิธีการกำจัดกลิ่นด้วยวิธีการใช้เชื้อจุลินทรีย์ที่ชื่อว่า EM มาใช้ในการดับกลิ่นของสัตว์ ซึ่งผลจากการใช้วิธีดังกล่าวก็ทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง คือ กลิ่นเหม็นเริ่มลดน้อยลง

4.3 องค์ประกอบความเข้มแข็งของชุมชน

องค์ประกอบความเข้มแข็งของชุมชนประกอบด้วยเงื่อนไขทางสังคมดังต่อไปนี้ คือ การรวมตัวของคนในชุมชน การระดมความคิด การพึ่งพาตนเองได้ และการมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะได้พิจารณาเงื่อนไขทางสังคมของบ้านบวกซอนและบ้านบวกปลาข้าว ดังนี้

4.3.1 องค์ประกอบความเข้มแข็งของชุมชนบ้านบวกซอน

1. การรวมตัวของคนในชุมชน จากบริบททางสังคม วัฒนธรรม และบริบททางพฤติกรรมของชุมชนบ้านบวกซอน จะเห็นได้ว่า ชุมชนบ้านบวกซอนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้คือ

(1) วัด ชาวบ้านบวกซอนจะให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของทางวัดเป็นอย่างดี โดยชาวบ้านจะถือว่าวัดเป็นศูนย์รวมของหมู่บ้าน เมื่อมีการประชุมหรือมีการจัดกิจกรรมของหมู่บ้านจะใช้วัดเป็นสถานที่ในการจัดงานดังกล่าว วัดจึงเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้เกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้าน และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน จึงถือได้ว่าวัดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

(2) กลุ่มแม่บ้าน เป็นการรวมกลุ่มของสตรีแม่บ้าน เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยกลุ่มแม่บ้านบ้านบวกซอนยังมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มสมาคมอาชีพสังเคราะห์แม่บ้านขึ้นในหมู่บ้านด้วย

(3) กลุ่มเยาวชน สำหรับกลุ่มเยาวชนของบ้านบวกซอนเป็นกลุ่มที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ความร่วมมือในกิจกรรมงานประเพณีต่างๆ และงานกีฬา เป็นต้น กลุ่มเยาวชนจึงนับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญกลุ่มหนึ่งในชุมชนบ้านบวกซอน เพราะกลุ่มสามารถที่จะพัฒนาไปในด้านต่างๆ ได้อีกมาก ในปัจจุบันบ้านบวกซอนได้มีการจัดการเรียนการสอนการตีคลองสะบัดชัยให้แก่กลุ่มเยาวชนในหมู่บ้าน เพื่อใช้แสดงในงานพิธีกรรมหรืองานบุญต่างๆ อีกด้วย แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ดีอีกขั้นของกลุ่มเยาวชนบ้านบวกซอน ที่จะช่วยสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่อไป

(4) กลุ่มออมทรัพย์ บ้านบวกซอนมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น 2 กลุ่มด้วยกัน โดยกลุ่มมีเอกภาพในการบริหารจัดการกลุ่มเอง รูปแบบการบริหารจะเป็นแบบคณะ

กรรมการซึ่งก็มาจากสมาชิกซึ่งเป็นชาวบ้านบวกฆอน กลุ่มออมทรัพย์ของบ้านบวกฆอนนั้น เริ่มดำเนินการตั้งแต่การระดมทุนของสมาชิก จนปัจจุบันกลุ่มสามารถมีเงินหมุนเวียนภายในกลุ่ม และสามารถปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่สมาชิกได้อีกด้วย นับได้ว่าเป็นความสำเร็จในการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ของชาวบ้านบวกฆอนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้แล้วบ้านบวกฆอนยังมีการรวมกันจัดตั้งกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอย่างเป็นทางการและกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ กลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อผลประโยชน์ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มออมข้าว กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น

2. การระดมความคิด การระดมความคิดของชาวบ้านบวกฆอนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในที่ประชุมของหมู่บ้าน กล่าวคือ เมื่อมีการจัดประชุมภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะร่วมกันปรึกษาหารือ ถึงแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญ และร่วมกันคิดหาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนของบ้านบวกฆอนมากที่สุด โดยชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับการประชุมของหมู่บ้านและเข้าร่วมประชุมกันเป็นส่วนมาก ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการประชุมจะมีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายของหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านได้ทราบทั่วกันด้วย และหมู่บ้านบวกฆอนยังมีการตั้งกฎระเบียบว่าหากใครขาดประชุมเกิน 3 ครั้ง จะต้องถูกกล่าวตักเตือนด้วย จึงทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประชุม และผลจากการประชุมปรึกษาหารือกันนั้นผู้นำชุมชนก็ได้นำไปปฏิบัติและพัฒนาหมู่บ้านต่อไปเป็นอย่างดี

3. การพึ่งพาตนเอง เนื่องจากชาวบ้านบวกฆอนยังคงมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ จึงมีความเอื้ออาทร ห่วงใยซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกด้าน จึงทำให้ชาวบ้านเกิดความสมัครสมานสามัคคีกันในระดับหนึ่ง การที่ชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นภายในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มออมทรัพย์ แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการช่วยเหลือตนเองของชาวบ้าน เช่น กลุ่มแม่บ้าน ซึ่งนอกจากจะรวมตัวกันเพื่อร่วมกันทำงานในงานบุญงานประเพณีต่างๆ แล้ว ยังรวมตัวกันจัดตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์แม่บ้านขึ้นเพื่อช่วยเหลือกลุ่มแม่บ้านด้วยตนเอง การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งบริหารงานกันเองภายในสมาชิกกลุ่มที่เป็นคนในหมู่บ้าน มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาบริหารงาน สามารถมีเงินหมุนเวียนจนถึงขั้นปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่สมาชิกได้ แสดงว่าการบริหารงานของกลุ่มค่อนข้างที่จะมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มออมข้าว

เป็นต้น ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการพึ่งพาตนเองของชาวบ้าน และเมื่อกลุ่มเหล่านี้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานก็ย่อมแสดงให้เห็นว่าชุมชนบ้านบวกซอนสามารถพึ่งพาตนเองได้

4. การมีกิจกรรมต่อเนื่อง ชุมชนบ้านบวกซอนมีกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยบ้านบวกซอนจะมีข้อตกลงกันภายในหมู่บ้านว่าทุกวันที่ห้าของทุกเดือน แต่ละซอยจะต้องทำการพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง ซึ่งชาวบ้านทุกคนจะปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น โดยไม่ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอีก เป็นการแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทุกคนของชุมชนต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบและทุกคนก็รู้จักหน้าที่ของตนเอง และสามารถจะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี การทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเยาวชนบ้านบวกซอนเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่านอกจากผู้ใหญ่แล้วกลุ่มเยาวชนก็เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในชุมชนเช่นกัน

จากองค์ประกอบความเข้มแข็งทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าชุมชนบ้านบวกซอนเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่ม การระดมความคิด ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ และการที่ชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

4.3.2 องค์ประกอบความเข้มแข็งของชุมชนบ้านบวกปลาเค้า

1. การรวมตัวของคนในชุมชน จากบริบททางสังคม วัฒนธรรม และบริบททางพฤติกรรมของชุมชนบ้านบวกปลาเค้า จะเห็นได้ว่า ชุมชนบ้านบวกปลาเค้ามักมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้คือ

(1) วัด เป็นการรวมกลุ่มเพื่อการทำบุญ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ร่วมงานบุญ งานเทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ซึ่งชาวบ้านบวกปลาเค้าให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้นในระดับมาก โดยดูได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม และการร่วมมือร่วมใจกันในกิจกรรมนั้นๆ เป็นอย่างดี จึงถือได้ว่าวัดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

(2) กลุ่มแม่บ้าน เป็นการรวมกลุ่มของสตรีแม่บ้านบ้านบวกปลาเค้า เพื่อสร้างความสมัครสามัคคีในชุมชน กลุ่มแม่บ้านจะเป็นกลุ่มที่มีบทบาทมากในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน โดยในการทำงานร่วมกันของกลุ่มแม่บ้านนั้นอาจมีข้อขัดแย้งจากความคิดเห็นไม่ตรงกันบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก นอกจากกลุ่มแม่บ้านบ้านบวกปลาเค่ายังมีโครงการที่จะร่วม

มือกันทำขนม เพาะเห็ด และประดิษฐ์ดอกไม้จากวัสดุเหลือใช้อีกด้วย ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกลุ่มได้เป็นอย่างดี

(3) กลุ่มเยาวชน ปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่ของบ้านบวกลาค้าวจะไปเรียนหนังสือที่ต่างถิ่น จึงไม่ค่อยมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันอย่างต่อเนื่องนัก แต่ในช่วงเวลาปิดภาคเรียนก็จะมารวมกลุ่มกันทำกิจกรรม เช่น เล่นกีฬา เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มเยาวชนของบ้านบวกลาค้าวไม่ค่อยมีบทบาทต่อชุมชนมากนัก

(4) กลุ่มออมทรัพย์ บ้านบวกลาค้าวมีการรวมกลุ่มออมทรัพย์ โดยบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ แม้ว่าสมาชิกของกลุ่มจะไม่ใช่คนในชุมชนทั้งหมด แต่เป็นเพียงคนกลุ่มน้อย คือ ประมาณเกือบ 70 คนเท่านั้น แต่ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ดีของการรวมกลุ่มผลประโยชน์ในชุมชน

2. **การระดมความคิด** ส่วนใหญ่การระดมความคิดของบ้านบวกลาค้าวจะเกิดขึ้นในที่ประชุมของหมู่บ้าน โดยจะเป็นการปรึกษาหารือถึงแนวทางในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เมื่อพิจารณาร่วมกันแล้วว่าโครงการใดที่จะทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านได้ ก็จะทำการปรึกษาหารือกันถึงเรื่องของงบประมาณในการดำเนินการโครงการนั้นๆ เพื่อพิจารณาร่วมกันอีกครั้งว่าหมู่บ้านจะสามารถทำได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องใด และสามารถหาเงินทุนได้จากแหล่งใด ซึ่งถือว่าเป็นการระดมความคิดของคนในชุมชนอย่างแท้จริง โดยชาวบ้านบวกลาค้าวจะให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมของหมู่บ้าน มีการแสดงความคิดเห็น และซักถามข้อสงสัยในที่ประชุม ทำให้ชาวบ้านทุกคนได้รับรู้และเข้าใจในเรื่องต่างๆ ร่วมกัน แต่ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้นำชุมชนมีความขัดแย้งกัน ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านเป็นไปอย่างล่าช้า และบางครั้งแม้ว่าจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันแล้ว แต่เนื่องจากกลุ่มผู้นำมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ทำให้บางโครงการของหมู่บ้านไม่สามารถดำเนินการได้

3. **การพึ่งพาตนเอง** จากการที่ชุมชนบ้านบวกลาค้าวสามารถรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้น ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีความสามารถพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ อย่างเช่น กลุ่มแม่บ้าน ซึ่งจะร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดีเมื่อมีงานบุญหรืองานต่างๆ ในหมู่บ้าน และก็ทำให้งานนั้นๆ สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และการที่กลุ่มแม่บ้านมีโครงการที่จะรวมตัวกันจัดกลุ่มทำขนม เพาะเห็ด และกลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จากวัสดุเหลือใช้ เป็นการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มแม่บ้านมีศักยภาพที่สามารถที่จะบริหารจัดการงานของกลุ่มได้ นอกจากนี้การที่หมู่บ้านบวกลาค้าวมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเข้าร่วมเป็นสมาชิก และมีการบริหารงานกันเองในรูป

แบบของคณะกรรมการ ซึ่งกิจการของกลุ่มก็เป็นไปด้วยดี สามารถปล่อยเงินกู้ให้แก่สมาชิกได้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกลุ่ม และการพึ่งพาตนเองได้ของชุมชน

4. **การมีกิจกรรมต่อเนื่อง** กิจกรรมของหมู่บ้านบวกลาปลาค้าวที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอคือ กิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งการจัดกิจกรรมจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันในหมู่บ้านก่อนว่าชาวบ้านจะมีเวลาร่วมกันในช่วงไหน จะได้สามารถมาร่วมกิจกรรมพร้อมกันได้ทุกคน นอกจากนี้หมู่บ้านบวกลาปลาค้าวยังมีการพัฒนาทางด้านอาชีพให้แก่ชาวบ้าน จนเป็นแนวคิดให้กลุ่มแม่บ้านรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งหากการรวมกลุ่มของแม่บ้านประสบความสำเร็จก็จะทำให้คนในชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องต่อไปเรื่อยๆ

จากองค์ประกอบความเข้มแข็งทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าชุมชนบ้านบวกลาปลาค้าวเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่ม การระดมความคิด ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ และการที่ชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

4.3.3 เปรียบเทียบความเข้มแข็งของชุมชนบ้านบวกลาปลาค้าวและบ้านบวกลาปลาค้าว

จากองค์ประกอบของความเข้มแข็งของชุมชนบ้านบวกลาปลาค้าวและชุมชนบ้านบวกลาปลาค้าวในข้อ 4.3.1 และ 4.3.2 ตามลำดับ สามารถเปรียบเทียบแต่ละองค์ประกอบของทั้งสองหมู่บ้านได้ดังนี้

1. **การรวมตัวของคนในชุมชน** จะเห็นได้ว่าเป็นบ้านบวกลาปลาค้าวและบ้านบวกลาปลาค้าวมีการรวมตัวของคนในชุมชนเหมือนกันและต่างกัน ดังนี้

1) วัด มีบทบาทต่อชุมชนทั้งสองหมู่บ้านที่ต่างกัน กล่าวคือ วัดศรีเมืองมูล ซึ่งเป็นวัดของบ้านบวกลาปลาค้าว นอกจากเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวบ้านแล้ว ยังเป็นศูนย์รวมในการรวมกลุ่มของชาวบ้าน และเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอีกด้วย ส่วนวัดของบ้านบวกลาปลาค้าวนั้น เป็นเพียงสถานที่ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวัดศรีเมืองมูล หรือวัดบ้านบวกลาปลาค้าวเป็นวัดที่มีบทบาทต่อชุมชนมากกว่าวัดบ้านบวกลาปลาค้าว

2) กลุ่มแม่บ้านซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน จะเห็นได้ว่า การรวมกลุ่มของแม่บ้านบ้านบวกลาปลาค้าวนั้นนอกจากจะเป็นการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันในกิจกรรมของชุมชนแล้ว ยังมีการจัดตั้งกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์แม่บ้านขึ้น

ซึ่งเป็นกาารให้ความช่วยเหลือกันในด้านเศรษฐกิจ การเงินการบริการสังคมและสวัสดิการสังคม ซึ่งทำให้เกิดความผูกพัน และความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันของสมาชิกภายในกลุ่ม ส่วนกลุ่มแม่บ้านบ้านบวกลาค้าวั้น มีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือกันในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่นเดียวกัน แต่ก็มีปัญหาขัดแย้งกันภายในกลุ่มบ้างเนื่องจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนบ้านบวกลาค้าวดีกว่าของบ้านบวกลาค้าว

3) กลุ่มเยาวชนของบ้านบวกลาค้าวมีการรวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นร่วมกันเช่นการร่วมกันฝึกตีกลองสับตีขลุ่ย ส่วนกลุ่มเยาวชนของบ้านบวกลาค้าวั้นส่วนใหญ่แล้วไปเรียนหนังสือที่อื่น จะกลับมาเยี่ยมหมู่บ้านเฉพาะช่วงที่มีการปิดภาคเรียน จึงไม่ค่อยมีการทำกิจกรรมร่วมกันนัก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากลุ่มเยาวชนของบ้านบวกลาค้าวมีความเข้มแข็งกว่ากลุ่มเยาวชนบ้านบวกลาค้าว

4) การรวมกลุ่มทางการเงิน จะเห็นได้ว่า บ้านบวกลาค้าวมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น 2 กลุ่มด้วยกัน และแต่ละกลุ่มก็สามารถที่จะบริหารจัดการกลุ่มให้ประสบความสำเร็จและสามารถปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับสมาชิกกลุ่มด้วย ซึ่งการที่มีกลุ่มการเงิน 2 กลุ่มก็เป็นกาารสร้างทางเลือกให้กับคนในชุมชนได้อีกด้วย นอกจากนี้บ้านบวกลาค้าวยังมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งกลุ่มออมข้าว กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มจักสาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสามารถต่อรองผลประโยชน์กับกลุ่มอื่นๆ ได้ด้วย ส่วนบ้านบวกลาค้าวก็มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เช่นเดียวกัน แต่ยังมีสมาชิกกลุ่มไม่มากนัก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบ้านบวกลาค้าวมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มทางการเงินมากกว่าบ้านบวกลาค้าว

2. *การระดมความคิด* การระดมความคิดของชาวบ้านบวกลาค้าวและบ้านบวกลาค้าวส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในที่ประชุมของหมู่บ้านเช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อมีการจัดประชุมภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะร่วมกันปรึกษาหารือถึงแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญ และร่วมกันคิดหาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนของแต่ละหมู่บ้านมากที่สุด มีการวางแผนของสมาชิกในหมู่บ้านร่วมกัน โดยชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับการประชุมของหมู่บ้านและให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งผู้นำบ้านบวกลาค้าวก็ได้นำผลที่ได้จากการประชุมปรึกษาหารือกันนั้นไปพัฒนาหมู่บ้าน

ในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ในขณะที่ผู้นำชุมชนของบ้านบวกลาคำวซึ่งมีความขัดแย้งกัน ทำให้บางครั้งแม้ว่าจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันในหมู่บ้านแล้ว แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากผู้นำมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าจะมีการระดมความคิดเหมือนกันแต่ถ้าเมื่อมีการนำไปปฏิบัติต่างกันแล้ว ก็ทำให้มีการพัฒนาหมู่บ้านต่างกันด้วย ซึ่งบ้านบวกลาคำวจะมีการพัฒนาหมู่บ้านที่รวดเร็วกว่าบ้านบวกลาคำว

3. **การพึ่งพาตนเอง** จะเห็นได้ว่าทั้งสองหมู่บ้านต่างก็มีการรวมกลุ่มเพื่อพึ่งพาตนเอง โดยบ้านบวกลาคำวนั้นมีการรวมกลุ่มแม่บ้าน จัดตั้งกลุ่มฅวนปนกิสงเคราะห์แม่บ้าน มีการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มออมข้าว กลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งทำให้ชุมชนบ้านบวกลาคำวมีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม และภายในชุมชน ทำให้มีอำนาจต่อรองกับกลุ่มชุมชนอื่น ส่วนบ้านบวกลาคำวมีการรวมกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และมีโครงการที่จะตั้งกลุ่มอาชีพขึ้นภายในชุมชน เช่น กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มเพาะเห็ด เป็นต้น ดังนั้นหากจะเปรียบเทียบกันแล้ว อาจกล่าวได้ว่าบ้านบวกลาคำวสามารถพึ่งพาตนเองได้ดีกว่าบ้านบวกลาคำว เพราะนอกจากจะมีการรวมกลุ่มกันทางสังคมแล้ว ยังเป็นการรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจ การเงิน อาชีพ และสร้างอำนาจต่อรองกับชุมชนอื่นได้อีกด้วย

4. **การมีกิจกรรมต่อเนื่อง** จะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชนของบ้านบวกลาคำวมีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่กลุ่มเยาวชนของบ้านบวกลาคำวไม่ค่อยมีการทำกิจกรรมร่วมกันมากนัก นอกจากนี้บ้านบวกลาคำวยังมีข้อตกลงกันภายในหมู่บ้านว่าทุกวันที่ห้าของทุกเดือน แต่ละชอยจะต้องทำการพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง ซึ่งชาวบ้านทุกคนจะปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น โดยไม่ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอีก ทำให้คนในหมู่บ้านมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จึงอาจกล่าวได้ว่า บ้านบวกลาคำวเป็นชุมชนที่มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมากกว่าบ้านบวกลาคำว

ดังนั้น จากการเปรียบเทียบองค์ประกอบความเข้มแข็งของชุมชนในด้านต่างๆ แล้วจะเห็นว่า ชุมชนบ้านบวกลาคำวเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากกว่าชุมชนบ้านบวกลาคำว

4.4 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	บ้านบวกขอนแก่น	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ชาย	56 (56.0)	56 (56.0)	112(56.0)
หญิง	44 (44.0)	44 (44.0)	88(44.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200(100.0)

จากตารางที่ 4.4.1 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยคิดเป็น 56.0% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยทั้งสองหมู่บ้านมีกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน

ตารางที่ 4.4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	บ้านบวกขอนแก่น	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
20 – 29 ปี	17 (17.0)	11 (11.0)	28 (14.0)
30 – 39 ปี	23 (23.0)	27 (27.0)	50 (25.0)
40 – 49 ปี	33 (33.0)	31 (31.0)	64 (32.0)
50 – 59 ปี	16 (16.0)	23 (23.0)	39 (19.5)
60 ปีขึ้นไป	11 (11.0)	8 (8.0)	19 (9.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.2 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 40 – 49 ปี โดยคิดเป็น 32.0% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคืออยู่ในช่วง 30 – 39 ปี , 50 – 59 ปี , 20 – 28

ปี และ 60 ปีขึ้นไป ตามลำดับ โดยทั้งสองหมู่บ้านมีสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละช่วงอายุใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4.4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษา	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาควัว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ประถมศึกษา	67 (67.0)	74 (74.0)	141 (70.5)
มัธยมศึกษา	24 (24.0)	20 (20.0)	44 (22.0)
อนุปริญญา	7 (7.0)	4 (4.0)	11 (5.5)
ปริญญา	2 (2.0)	0 (0.0)	2 (1.0)
อื่นๆ	0 (0.0)	2 (2.0)	2 (1.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.3 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ประถมศึกษา โดยคิดเป็น 70.5% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา และปริญญาตามลำดับ โดยทั้งสองหมู่บ้านมีสัดส่วนของแต่ละระดับการศึกษาไม่แตกต่างกันมากนัก สังเกตได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เรียนสูงสุดระดับปริญญามีเพียง 1.0% เท่านั้นของจำนวนรวมทั้งสองหมู่บ้าน ทั้งนี้บ้านบวกปลาควัวไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่เรียนถึงระดับปริญญาเลย ส่วนอื่นๆ ได้แก่ ผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็น 1% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตารางที่ 4.4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ระยะเวลา	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวกลาด้าง	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
น้อยกว่า 5 ปี	3 (3.0)	2 (2.0)	5 (2.5)
5 – 10 ปี	8 (8.0)	2 (2.0)	10 (5.0)
มากกว่า 10 ปี	89 (89.0)	96 (96.0)	185 (92.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.4 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมานานกว่า 10 ปี โดยคิดเป็น 92.5% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยผู้ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 5 – 10 ปี และ น้อยกว่า 5 ปี มีเพียงจำนวนน้อย โดยคิดเป็น 5.0% และ 2.5% ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวกลาด้าง	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
รับจ้างทั่วไป	15 (15.0)	15 (15.0)	30 (15.0)
ค้าขาย/ธุรกิจ	8 (8.0)	11 (11.0)	19 (9.5)
แม่บ้าน	10 (10.0)	10 (10.0)	20 (10.0)
รับราชการ	4 (4.0)	1 (1.0)	5 (2.5)
เกษตรกร	52 (52.0)	62 (62.0)	114 (57.0)
อื่นๆ	11 (11.0)	1 (1.0)	12 (6.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.5 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร โดยคิดเป็น 57.0% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของทั้งสองหมู่บ้าน รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป 15.0% แม่บ้าน 10.0% ค้าขาย/ธุรกิจ 9.5% อื่นๆ ได้แก่ กำลังศึกษา และว่างงาน 6.0% ทั้งนี้กลุ่มอาชีพหลักที่มีน้อยที่สุดคือ รับราชการ มีเพียง 2.5%

ตารางที่ 4.4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีอาชีพเสริม

อาชีพเสริม	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
มี	54 (54.0)	44 (44.0)	98 (49.0)
ไม่มี	46 (46.0)	56 (56.0)	102 (51.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.6 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเสริมและไม่มีอาชีพเสริมมีส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ มีอาชีพเสริม คิดเป็น 49.0% และไม่มีอาชีพเสริม คิดเป็น 51.0% ทั้งนี้เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านแล้วจะเห็นว่า ผู้ที่มีอาชีพเสริมของบ้านบวกซอนมีมากกว่าบ้านบวกปลาค้าว โดยผู้ที่มีอาชีพเสริมของบ้านบวกซอน คิดเป็น 54% ส่วนบ้านบวกปลาค้าว มีเพียง 44% แต่ก็ถือได้ว่าไม่แตกต่างกันมากนัก

ตารางที่ 4.4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของอาชีพเสริม

ประเภทของอาชีพเสริม	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน (%)	จำนวน (%)
ค้าขาย/ธุรกิจ	11 (20.4)	4 (9.1)	15 (15.3)
เกษตรกร	10 (18.5)	15 (34.1)	25 (25.5)
รับจ้างทั่วไป	27 (50.0)	22 (50.0)	49 (50.0)
อื่นๆ	6 (11.1)	3 (6.8)	9 (9.2)
รวม	54 (100.0)	44 (100.0)	98 (100.0)

ตัวเลขผลรวมของตารางนี้จะเท่ากับจำนวนของผู้ที่มีอาชีพเสริมของแต่ละหมู่บ้านเท่านั้น ไม่ใช่ผลรวมทั้งหมด

จากตารางที่ 4.4.7 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเสริมส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพเสริม คิดเป็น 50.0% ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเสริมทั้งหมด รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจ และอื่นๆ ได้แก่ เย็บผ้า เรียงกันตามลำดับ

ซึ่งหากพิจารณาแต่ละหมู่บ้านแล้ว จะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของทั้งสองหมู่บ้าน มีอาชีพเสริมคือ รับจ้างทั่วไป โดยคิดเป็น 50.0% เท่ากัน ส่วนรองลงมานั้น บ้านบวกรอนจะมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ ในขณะที่บ้านบวกรอนปลาข้าว จะมีอาชีพเกษตรกร

ตารางที่ 4.4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ในภาคเกษตร

รายได้	บ้านบวกรอน	บ้านบวกรอนปลาข้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	80 (80.0)	78 (78.0)	158 (79.0)
5,000-10,000 บาท	14 (14.0)	21 (21.0)	35 (17.5)
10,000-20,000 บาท	5 (5.0)	1 (1.0)	6 (3.0)
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	1 (1.0)	0 (0.0)	1 (0.5)
ไปไม่มีรายได้	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.8 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท โดยคิดเป็น 79.0% เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของบ้านบวกรอนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท โดยคิดเป็น 80.0% รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท , 10,000 - 20,000 บาท และ มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรอนปลาข้าวส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท โดยคิดเป็น 78.0% รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท และ 10,000 - 20,000 บาท ตามลำดับ

All rights reserved

ตารางที่ 4.4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้นอกภาคเกษตร

รายได้	บ้านบวกรชน	บ้านบวกรปลาค้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	64 (64.0)	51 (51.0)	115 (57.5)
5,000–10,000 บาท	13 (13.0)	7 (7.0)	20 (10.0)
10,000–20,000 บาท	7 (7.0)	0 (0.0)	7 (3.5)
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	3 (3.0)	0 (0.0)	3 (1.5)
ไม่มีรายได้	13 (13.0)	42 (42.0)	55 (27.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.9 กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมา เป็นกลุ่มที่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ และมีผู้ที่ไม่มีรายได้นอกภาคเกษตรคิดเป็น 13.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรปลาค้าวส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคเกษตรต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมาคือ มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท และผู้ที่ไม่มีรายได้นอกภาคเกษตร คิดเป็น 42.0%

ซึ่งเมื่อพิจารณาตารางที่ 4.4.8 และตารางที่ 4.4.9 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนมีรายได้มากกว่าบ้านบวกรปลาค้าว

ตารางที่ 4.4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกครอบครัว	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาเค้า
	จำนวน(%)	จำนวน(%)
สมาชิกอายุต่ำกว่า 15 ปี	182 (46.7)	179 (45.5)
สมาชิกอายุ 15 – 39 ปี	198 (50.8)	212 (53.9)
สมาชิกอายุ 40 ปีขึ้นไป	10 (2.6)	2 (0.5)
รวม	390 (100.0)	393 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.10 จะเห็นได้ว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว 100 ครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกซอนและบ้านบวกปลาเค้า มีผลรวมจำนวนสมาชิกที่ใกล้เคียงกัน และสัดส่วนของจำนวนสมาชิกในแต่ละช่วงอายุของทั้งสองหมู่บ้านก็มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4.4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของครัวเรือน

ครัวเรือน	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาเค้า	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน (%)
ขนาดเล็ก (1-2 คน)	7 (7.0)	8 (8.0)	15 (7.5)
ขนาดกลาง (3-5 คน)	81 (81.0)	82 (82.0)	163 (81.5)
ขนาดใหญ่ (6 คนขึ้นไป)	12 (12.0)	10 (10.0)	22 (11.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.11 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีครอบครัวขนาดกลาง คือ มีสมาชิกในครอบครัว 3 – 5 คน โดยคิดเป็น 81.5% ของทั้งหมด รองลงมาคือ ครอบครัวขนาดใหญ่ คือ มีสมาชิกตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป คิดเป็น 11.0% และครอบครัวขนาดเล็ก มีสมาชิก 1-2 คน คิดเป็น 7.5% ตามลำดับ โดยทั้งสองหมู่บ้านมีสัดส่วนของขนาดครอบครัวไม่ต่างกัน

ตารางที่ 4.4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของบ้านที่อยู่อาศัย

ลักษณะบ้าน	บ้านบวกรชน	บ้านบวกรปลาข้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน (%)
บ้านชั้นเดียว	41 (41.0)	42 (42.0)	83 (41.5)
บ้านสองชั้น	54 (54.0)	53 (53.0)	107 (53.5)
บ้านและเป็นร้านค้า	5 (5.0)	5 (5.0)	10 (5.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.12 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะที่พักเป็นบ้านสองชั้น โดยคิดเป็น 53.5% รองลงมาเป็นที่พักแบบบ้านชั้นเดียว คิดเป็น 41.5% และที่พักที่มีลักษณะเป็นบ้านและร้านค้าอยู่ด้วยกัน คิดเป็น 5.0% โดยทั้งสองหมู่บ้านมีสัดส่วนของลักษณะที่พักแต่แบบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของที่พักอาศัย

ลักษณะที่อยู่	บ้านบวกรชน	บ้านบวกรปลาข้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน (%)
เป็นของตนเอง	58 (58.0)	95 (95.0)	153 (76.5)
เช่า	2 (2.0)	2 (2.0)	4 (2.0)
เป็นผู้อาศัย	40 (40.0)	3 (3.0)	43 (21.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.13 จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาจากภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง โดยคิดเป็น 76.5% รองลงมาคือ เป็นผู้อาศัย คิดเป็น 21.5% และเช่า คิดเป็น 2.0% และเมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็น 58.0% รองลงมาเป็นผู้อาศัย คิดเป็น 40.0% ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรปลาข้าวส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็น 95.0% มีผู้ที่เป็นผู้อาศัยและเช่าเพียง 3% และ 2% เท่านั้น

ตารางที่ 4.4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่ดินของตนเอง

จำนวนที่ดิน ของตนเอง	บ้านบวกรชน	บ้านบวกรปลาค้าว	รวม
	จำนวน (%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่มี	22 (22.0)	6 (6.0)	28 (14.0)
1 – 5 ไร่	59 (59.0)	68 (68.0)	127 (63.5)
6 – 10 ไร่	11 (11.0)	14 (14.0)	25 (12.5)
11 – 15 ไร่	3 (3.0)	5 (5.0)	8 (4.0)
16 – 20 ไร่	3 (3.0)	5 (5.0)	8 (4.0)
มากกว่า 20 ไร่	2 (2.0)	2 (2.0)	4 (2.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.14 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง 1 – 5 ไร่ โดยคิดเป็น 63.5% รองลงมา คือ มีที่ดินของตนเอง 6 – 10 ไร่, 11 – 15 ไร่, 16 – 20 ไร่ และมากกว่า 20 ไร่ ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง 14.0% ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง

เมื่อพิจารณาทีละหมู่บ้านจะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนมีที่ดินเป็นของตนเอง น้อยกว่าบ้านบวกรปลาค้าว โดยกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองคิดเป็น 22.0% ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรปลาค้าวที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง มีเพียง 6.0%

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตารางที่ 4.4.15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามที่ดินเช่าหรือที่ดินแพะ

จำนวนที่ดินของตน เอง	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวกลาดพร้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่มี	65 (65.0)	90 (90.0)	155 (77.5)
1 – 5 ไร่	8 (8.0)	8 (8.0)	16 (8.0)
6 – 10 ไร่	10 (10.0)	0 (0.0)	10 (5.0)
11 – 15 ไร่	9 (9.0)	0 (0.0)	9 (4.5)
16 – 20 ไร่	5 (5.0)	2 (2.0)	7 (3.5)
มากกว่า 20 ไร่	3 (3.0)	0 (0.0)	3 (1.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.4.15 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเช่าหรือที่ดินแพะ โดยคิดเป็น 77.5% ของทั้งหมด และเมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นมีการเช่าที่ดินในสัดส่วนที่มากกว่าบ้านบวกลาดพร้าว

4.5 สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของประชาชนทั้งสองหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.5.1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ
ของบ้านบวกซอน

ประเภทสื่อ	รับ	ไม่รับ	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
เอกสาร แผ่นพับ สิ่งพิมพ์	32 (32.0)	68 (68.0)	100 (100.0)
วิทยุ	48 (48.0)	52 (52.0)	100 (100.0)
เสียงตามสาย	78 (78.0)	22 (22.0)	100 (100.0)
ที่ประชุม	67 (67.0)	33 (33.0)	100 (100.0)
ญาติพี่น้อง,เพื่อน	36 (36.0)	64 (64.0)	100 (100.0)
อื่นๆ	11 (11.0)	89 (89.0)	100 (100.0)

เนื่องจากคำถามสามารถเลือกคำตอบได้หลายข้อ ดังนั้นจึงมีผลรวมในแนวนอน

จากตารางที่ 4.5.1 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของบ้านบวกซอนส่วนใหญ่ รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อประเภทเสียงตามสายมากที่สุด รองลงมาคือ รับข้อมูลจากที่ประชุม ซึ่งในที่นี้หมายถึงที่ประชุมภายในหมู่บ้าน รองลงไป ได้แก่ รับข้อมูลจากวิทยุ ญาติพี่น้อง และเอกสาร แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการรับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่ออื่นๆ ได้แก่ โทรศัพท์

ตารางที่ 4.5.2 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ
ของบ้านบวกลาคว้าว

ประเภทสื่อ	รับ	ไม่รับ	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
วิทยุ	84 (84.0)	16 (16.0)	100 (100.0)
เสียงตามสาย ที่ประชุม	59 (59.0)	41 (41.0)	100 (100.0)
ญาติพี่น้อง,เพื่อน	75 (75.0)	25 (25.0)	100 (100.0)
อื่นๆ	28 (28.0)	72 (72.0)	100 (100.0)
อื่นๆ	2 (2.0)	98 (98.0)	100 (100.0)

เนื่องจากคำถามสามารถเลือกคำตอบได้หลายข้อ ดังนั้นจึงมีผลรวมในแนวนอน

จากตารางที่ 4.5.2 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาคว้าวส่วนใหญ่รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อประเภทวิทยุมากที่สุด รองลงมา คือ รับจากที่ประชุม จากเสียงตามสาย จากญาติพี่น้อง เพื่อน และจากเอกสาร แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ ตามลำดับ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังรับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่ออื่นๆ ได้แก่ โทรทัศน์

เมื่อเปรียบเทียบตารางที่ 4.5.1 และตารางที่ 4.5.2 แล้วจะเห็นได้ว่า ทั้งสองหมู่บ้านมีการเลือกรับสื่อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาคว้าวเลือกที่จะรับข้อมูลจากเสียงตามสายภายในหมู่บ้านมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาคว้าวเลือกที่จะรับข้อมูลจากวิทยุมากที่สุด

ตารางที่ 4.5.3 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความบ่อยในการฟังวิทยุใน 1 สัปดาห์

ความบ่อยในการฟังวิทยุ	บ้านบวกขอนแก่น	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่เคยฟัง	21 (21.0)	10 (10.0)	31 (15.5)
เคย สัปดาห์ละ 1 – 5 ครั้ง	50 (50.0)	64 (64.0)	114 (57.0)
เคย สัปดาห์ละ 6 ครั้งขึ้นไป	29 (29.0)	26 (26.0)	55 (27.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.5.3 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ฟังวิทยุสัปดาห์ละ 1 – 5 ครั้ง โดยคิดเป็น 57.0% ส่วนผู้ที่ไม่เคยฟังวิทยุ คิดเป็น 15.5% ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่นที่ไม่ฟังวิทยุ มีสัดส่วนที่มากกว่าบ้านบวกปลาค้าว กล่าวคือ มี 21.0% ในขณะที่บ้านบวกปลาค้าวมีเพียง 10.0%

ตารางที่ 4.5.4 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามแหล่งข้อมูลที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของบ้านบวกขอนแก่น

แหล่ง	รับ	ไม่รับ	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
โทรทัศน์	71 (71.0)	29 (29.0)	100 (100.0)
วิทยุ	42 (42.0)	58 (58.0)	100 (100.0)
หนังสือพิมพ์	29 (29.0)	71 (71.0)	100 (100.0)
แผ่นพับโฆษณา	7 (7.0)	93 (93.0)	100 (100.0)
ป้ายประกาศของหน่วยราชการ	31 (31.0)	69 (69.0)	100 (100.0)
การอบรม	50 (50.0)	50 (50.0)	100 (100.0)
เจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน	35 (35.0)	65 (65.0)	100 (100.0)
อื่นๆ	11 (11.0)	89 (89.0)	100 (100.0)

จากตารางที่ 4.5.4 จะเห็นได้ว่า แหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ชาวบ้านบ้านบวกรวมมากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมาได้แก่ การจัดฝึกอบรมให้ความรู้โดยตรง การฟังจากวิทยุ จากการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน จากป้ายประกาศของหน่วยราชการ และจากหนังสือพิมพ์ โดยแหล่งข้อมูลที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ชาวบ้านน้อยที่สุดคือ แผ่นพับโฆษณา นอกจากนี้ยังมีแหล่งอื่นๆ ได้แก่ เสียงตามสาย การประชุมในหมู่บ้าน เป็นต้น

ตารางที่ 4.5.5 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามแหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของบ้านบวกรวม

แหล่ง	รับ	ไม่รับ	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
โทรทัศน์	98 (98.0)	2 (2.0)	100 (100.0)
วิทยุ	84 (84.0)	16 (16.0)	100 (100.0)
หนังสือพิมพ์	42 (42.0)	58 (58.0)	100 (100.0)
แผ่นพับโฆษณา	7 (7.0)	93 (93.0)	100 (100.0)
ป้ายประกาศของหน่วยราชการ	15 (15.0)	85 (85.0)	100 (100.0)
การอบรม	32 (32.0)	68 (68.0)	100 (100.0)
เจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน	9 (9.0)	91 (91.0)	100 (100.0)
อื่นๆ	3 (3.0)	97 (97.0)	100 (100.0)

จากตารางที่ 4.5.5 จะเห็นได้ว่า แหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ชาวบ้านบ้านบวกรวมมากที่สุด คือ โทรทัศน์ เช่นเดียวกับบ้านบวกรวม รองลงมาได้แก่ การฟังจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ การจัดอบรมให้ความรู้ จากป้ายประกาศของหน่วยราชการ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน และจากแผ่นพับโฆษณา เรียงตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีแหล่งอื่นๆ ได้แก่ เสียงตามสาย การประชุมในหมู่บ้าน เป็นต้น

ตารางที่ 4.5.6 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของการจัดกิจกรรม หรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชน

การจัดกิจกรรม/ผลิตภัณฑ์ เพื่อเสริมความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อม	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
พอ	59 (59.0)	70 (70.0)	129 (64.5)
ไม่พอ	41 (41.0)	30 (30.0)	71 (35.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.5.6 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า หน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้จัดให้มีกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนอย่างเพียงพอ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นที่เห็นว่าเพียงพอคิดเป็น 59.0% ส่วนบ้านบวปลาเค้ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าเพียงพอคิดเป็น 70.0%

4.6 สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของทั้งสองหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.6.1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
มี	62 (62.0)	47 (47.0)	109 (54.5)
ไม่มี	38 (38.0)	53 (53.0)	91 (45.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.1 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในภาพรวมเห็นว่าในชุมชนที่พักอาศัยอยู่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยคิดเป็น 54.5% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายหมู่บ้านจะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกซอนส่วนใหญ่เห็นว่าหมู่บ้านของตนมีปัญหา สิ่งแวดล้อม โดยคิดเป็น 62.0% ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาเค้าส่วนใหญ่กลับเห็นว่าหมู่บ้านของตนไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยคิดเป็น 53.0%

ตารางที่ 4.6.2 ค่าร้อยละ(%) เรียงตามอันดับความรุนแรงของปัญหาของบ้านบวขอนแก่น

ปัญหา	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6	รวม (%)	ผลสรุป
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)		
1.ปัญหาขยะ	26.0	37.0	23.0	8.0	4.0	2.0	100.0	อันดับ 2
2.ปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตร	25.0	17.0	39.0	9.0	3.0	7.0	100.0	อันดับ 3
3.ปัญหาการใช้พลาสติกและวัสดุที่ไม่ย่อยสลาย	35.0	31.0	19.0	5.0	8.0	2.0	100.0	อันดับ 1
4.ปัญหาน้ำเน่าเหม็น	6.0	6.0	4.0	17.0	32.0	35.0	100.0	อันดับ 6
5.ปัญหาขาดแคลนน้ำ	4.0	3.0	5.0	14.0	41.0	33.0	100.0	อันดับ 5
6.ปัญหาควันทิ้งขยะลงดิน หินทราย	3.0	6.0	10.0	48.0	13.0	20.0	100.0	อันดับ 4

จากตารางที่ 4.6.2 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นได้จัดอันดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนหรือหมู่บ้านของตนเอง ดังนี้

- อันดับ 1 ปัญหาการใช้พลาสติกและวัสดุที่ไม่ย่อยสลาย
- อันดับ 2 ปัญหาขยะ
- อันดับ 3 ปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตร
- อันดับ 4 ปัญหาควันทิ้งขยะลงดิน หิน ทราย
- อันดับ 5 ปัญหาขาดแคลนน้ำ
- อันดับ 6 ปัญหาน้ำเน่าเหม็น

ตารางที่ 4.6.3 ค่าร้อยละ(%) เรียงตามอันดับความรุนแรงของปัญหาของบ้านบวกลาดำ

ปัญหา	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6	รวม (%)	ผลสรุป
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)		
1.ปัญหาขยะ	58.0	25.0	9.0	5.0	1.0	2.0	100.0	อันดับ 1
2.ปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตร	13.0	28.0	11.0	12.0	14.0	22.0	100.0	อันดับ 2
3.ปัญหาการใช้พลาสติกและวัสดุที่ไม่ย่อยสลาย	11.0	4.0	34.0	13.0	33.0	5.0	100.0	อันดับ 3
4.ปัญหาน้ำเน่าเหม็น	9.0	5.0	8.0	37.0	26.0	15.0	100.0	อันดับ 4
5.ปัญหาขาดแคลนน้ำ	9.0	5.0	18.0	26.0	36.0	6.0	100.0	อันดับ 5
6.ปัญหาควันฝุ่นละออง ดิน หิน ทราย	2.0	2.0	3.0	8.0	35.0	50.0	100.0	อันดับ 6

จากตารางที่ 4.6.3 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาดำได้จัดอันดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนหรือหมู่บ้านของตนเอง ดังนี้

- อันดับ 1 ปัญหาขยะ
- อันดับ 2 ปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตร
- อันดับ 3 ปัญหาการใช้พลาสติกและวัสดุที่ไม่ย่อยสลาย
- อันดับ 4 ปัญหาน้ำเน่าเหม็น
- อันดับ 5 ปัญหาขาดแคลนน้ำ
- อันดับ 6 ปัญหาควันฝุ่นละออง ดิน หิน ทราย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตารางที่ 4.6.2 และตารางที่ 4.6.3 แล้วจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของทั้งสองหมู่บ้านเห็นความรุนแรงหรือความสำคัญของปัญหาต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาดำเห็นว่าปัญหาการใช้พลาสติกและวัสดุที่ไม่ย่อยสลายเป็นปัญหาที่รุนแรงมากที่สุด ในขณะที่

ชนบ้านบวกขอนแก่น ในขณะที่บ้านบวกปลาเค้าเห็นว่าปัญหาขยะเป็นปัญหาที่รุนแรงมากที่สุดในชุมชนบ้านบวกปลาเค้า

ตารางที่ 4.6.4 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านบวกขอนแก่น

ลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม	มี	ไม่มี	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1. ขยะ เพราะการทิ้งไม่เป็นที่	47 (47.0)	53 (53.0)	100 (100.0)
2. กลิ่นเหม็นจากการเลี้ยงสัตว์	36 (36.0)	64 (64.0)	100 (100.0)
3. ของเสียจากฟาร์มหมู ไก่	14 (14.0)	86 (86.0)	100 (100.0)
4. มีเสียงรบกวนอยู่ตลอดเวลา	7 (7.0)	93 (93.0)	100 (100.0)
5. น้ำเสียจากโรงงาน โรงผลิต ร้านค้า โรงสี	0 (0.0)	100 (100.0)	100 (100.0)
6. อื่นๆ	4 (4.0)	96 (96.0)	100 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.4 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่นส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ในชุมชนบ้านบวกขอนแก่น แต่ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนก็เห็นว่าลักษณะปัญหาที่พบมากที่สุดในชุมชนบ้านบวกขอนแก่นก็คือ ปัญหาขยะ ซึ่งเกิดจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่ กลิ่นเหม็นจากสัตว์เลี้ยง และของเสียจากฟาร์มหมู และไก่ ส่วนปัญหาเรื่องเสียงรบกวนอยู่ตลอดเวลานั้นมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เห็นว่ามี นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ในหมู่บ้านบวกขอนแก่นไม่มีปัญหาจากน้ำเสียจากโรงงาน โรงผลิต ร้านค้า และโรงสีเลย โดยปัญหาดังกล่าวคิดเป็น 0.0% ส่วนปัญหาอื่นๆ มีบ้างเล็กน้อย ได้แก่ ปัญหาน้ำเน่าเสีย และสารพิษเจือปนจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร

ตารางที่ 4.6.5 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามลักษณะของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านบวกปลาข้าว

ลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม	มี	ไม่มี	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
1.ขยะ เพราะการทิ้งไม่เป็นที่	83 (83.0)	17 (17.0)	100 (100.0)
2.กลิ่นเหม็นจากการเลี้ยงสัตว์	40 (40.0)	60 (60.0)	100 (100.0)
3.ของเสียจากฟาร์มหมู ไก่	21 (21.0)	79 (79.0)	100 (100.0)
4.มีเสียงรบกวนอยู่ตลอดเวลา	16 (16.0)	84 (84.0)	100 (100.0)
5.น้ำเสียจากโรงงาน โรงผลิต ร้านค้า โรงสี	12 (12.0)	88 (88.0)	100 (100.0)
6.อื่นๆ	5 (5.0)	95 (95.0)	100 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.5 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาข้าวส่วนใหญ่เห็นว่าในชุมชนบ้านบวกปลาข้าวมีปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาขยะ เพราะการทิ้งที่ไม่เป็นที่ เป็นทาง ส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาในชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเห็นว่าในชุมชนบ้านบวกปลาข้าวมีปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นจากการเลี้ยงสัตว์ และของเสียจากฟาร์มหมู และไก่ ปัญหาเสียงรบกวนและน้ำเสียจากโรงงาน โรงผลิต ร้านค้า และโรงสีซึ่งมีอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก และปัญหาอื่นๆ ก็มีบ้างเล็กน้อย ได้แก่ ปัญหาน้ำเน่าเสีย และสารพิษเจือปนจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร

ตารางที่ 4.6.6 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามแหล่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

แหล่งที่ก่อให้เกิด ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	บ้านบวกขอน	บ้านบวกปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
บ้านพักอาศัย	23 (23.0)	63 (63.0)	86 (43.0)
ร้านค้าในชุมชน	22 (22.0)	8 (8.0)	30 (15.0)
โรงงาน ฟาร์ม โรงสี ที่ทำงาน	19 (19.0)	21 (21.0)	40 (20.0)
พื้นที่ปลูกพืช ไม้สวนขนาดใหญ่	8 (8.0)	1 (1.0)	9 (4.5)
อื่นๆ	28 (28.0)	7 (7.0)	35 (17.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.6 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าบ้านพักอาศัยเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยคิดเป็น 43.0% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนนั้นเห็นว่าบ้านพักอาศัยและร้านค้าในชุมชนเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ 23.0% และ 22.0% ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่แล้วเห็นว่ามีมาจกแหล่งอื่นๆ คิดเป็น 28.0% ซึ่งได้แก่ การใช้สารเคมีทางการเกษตร ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาเค้านั้นส่วนใหญ่เห็นว่าบ้านพักอาศัยเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยคิดเป็น 63.0% ส่วนรองลงมา คือ โรงงาน ฟาร์ม โรงสี ที่ทำงาน คิดเป็น 21.0% ส่วนร้านค้าในชุมชนนั้นมีเพียง 8.0% เท่านั้นที่คิดว่าเป็นแหล่งทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

ซึ่งจากตารางนี้ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของแหล่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละหมู่บ้านว่ามีที่มาของปัญหาที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.6.7 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

สาเหตุที่ทำให้เกิด ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	บ้านบวกขอนแก่น	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ขาดข่าวสาร ข้อมูล	15 (15.0)	14 (14.0)	29 (14.5)
ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ	32 (32.0)	27 (27.0)	59 (29.5)
ขาดความร่วมมือระหว่าง ครอบครัวและกลุ่ม	22 (22.0)	11 (11.0)	33 (16.5)
ขาดวินัยและระเบียบควบคุม	31 (31.0)	48 (48.0)	79 (39.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.7 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนคือ การขาดวินัยและระเบียบควบคุม โดยคิดเป็น 39.5% รองลงมาคือ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ คิดเป็น 29.5%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่นเห็นว่า การที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และการขาดวินัยและระเบียบควบคุมเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ 32.0% และ 31.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาค้าวนั้นส่วนใหญ่เห็นว่า การขาดวินัยและระเบียบควบคุมเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยคิดเป็น 48.0% รองลงมา คือ การที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ คิดเป็น 27.0%

ตารางที่ 4.6.8 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการจัดทำกฎระเบียบเพื่อป้องกันการเกิดปัญหา
สิ่งแวดล้อมในชุมชน

การจัดทำกฎระเบียบ ในชุมชน	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวกลาดาว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
มีและมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง	34 (34.0)	9 (9.0)	43 (21.5)
มีกฎระเบียบแต่ไม่มีใครปฏิบัติ	29 (29.0)	62 (62.0)	91 (45.5)
ไม่มีกฎระเบียบ	14 (14.0)	19 (19.0)	33 (16.5)
ไม่ทราบว่ามีการมีกฎระเบียบหรือไม่	23 (23.0)	10 (10.0)	33 (16.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.8 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าในชุมชนมีกฎระเบียบที่ป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีใครปฏิบัติ โดยคิดเป็น 45.5% เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นส่วนใหญ่เห็นว่า ในหมู่บ้านของตนมีกฎระเบียบที่ป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยคิดเป็น 34.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาดาวนั้นส่วนใหญ่เห็นว่า หมู่บ้านของตนก็มีกฎระเบียบที่ป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน แต่ไม่มีใครปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบดังกล่าว โดยคิดเป็น 62.0%

ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านที่แตกต่างกันของทั้งสองหมู่บ้านได้ระดับหนึ่ง นั่นคือ บ้านบวขอนแก่นมีการนำกฎระเบียบที่ใช้ป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมาใช้ในหมู่บ้านอย่างจริงจัง ในขณะที่บ้านบวกลาดาวก็มีกฎระเบียบดังกล่าวเช่นเดียวกัน แต่กลับไม่ค่อยมีใครปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นเท่าใดนัก

ตารางที่ 4.6.9 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการจัดกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การจัดกลุ่ม	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
มี	79 (79.0)	77 (77.0)	156 (78.0)
ไม่มี	21 (21.0)	23 (23.0)	44 (22.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.9 จะเห็นได้ว่า ทั้งสองหมู่บ้านคือ ทั้งบ้านบวขอนแก่นและบ้านบวปลาเค้าต่างก็มีการจัดกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นที่เห็นว่าหมู่บ้านบวขอนแก่นมีการจัดกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม คิดเป็น 79.0% และของบ้านบวปลาเค้า คิดเป็น 77.0%

ตารางที่ 4.6.10 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

การให้ความรู้กับประชาชนของหน่วยงานรัฐหรือเอกชน	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
มี	79 (79.0)	86 (86.0)	165 (82.5)
ไม่มี	21 (21.0)	14 (14.0)	35 (17.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.10 จะเห็นได้ว่า หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนมีการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.6.11 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การมีส่วนร่วม	บ้านบวกรชน	บ้านบวกรปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่เคยร่วมมือ	0 (0.0)	3 (3.0)	3 (1.5)
ร่วมมือน้อย	18 (18.0)	33 (33.0)	51 (25.5)
ร่วมมือดีมาก	82 (82.0)	64 (64.0)	146 (73.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.6.11 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมดีมากในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง โดยคิดเป็น 73.0% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนผู้ที่ไม่เคยให้ความร่วมมือนั้นมีน้อยมากเพียง 1.5% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้น

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างจากบ้านบวกรชนส่วนใหญ่ 82.0% มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองในระดับดีมาก โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนต่างเคยมีส่วนร่วมด้วยเรื่องดังกล่าว ไม่มีคนที่ไม่เคยให้ความร่วมมือเลย โดยคิดเป็น 0.0%

ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรปลาค้าวส่วนใหญ่ที่มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองในระดับดีมากนั้น มีเพียง 64.0% เท่านั้น ซึ่งถือว่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชน ทั้งนี้มีผู้ที่ไม่เคยให้ความร่วมมือเลยคิดเป็น 3.0% อีกด้วย

ซึ่งข้อแตกต่างนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม และการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง ซึ่งจากข้อแตกต่างดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนบ้านบวกรชนให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองมากกว่าชุมชนบ้านบวกรปลาค้าว

4.7 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมของประชาชนทั้งสองหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.7.1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรม รักษาสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
เคย	97 (97.0)	96 (96.0)	193 (96.5)
ไม่เคย	3 (3.0)	4 (4.0)	7 (3.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.7.1 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต่างเคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยคิดเป็น 96.5% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะเห็นว่าทั้งสองหมู่บ้านมีสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวใกล้เคียงกัน คือ ผู้ที่เคยเข้าร่วมบ้านบวกซอนคิดเป็น 97.0% ส่วนบ้านบวกปลาค้าวคิดเป็น 96.0%

ตารางที่ 4.7.2 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ความคาดหวัง	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่คาดหวังประโยชน์	20 (20.0)	4 (4.0)	24 (12.0)
คาดหวังประโยชน์	80 (80.0)	96 (96.0)	176 (88.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.7.2 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังจากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยคิดเป็น 88.0% ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนและบ้านบวกรปลาค้าวมีสัดส่วนของผู้ที่คาดหวังใกล้เคียงกัน คือ 80.0% และ 96.0% ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7.3 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามประโยชน์ที่คาดหวังมากที่สุดจากการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดหวัง	บ้านบวกรชน	บ้านบวกรปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ความรู้ ประสบการณ์	11 (11.0)	4 (4.0)	15 (7.5)
เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	85 (85.0)	87 (87.0)	172 (86.0)
ค่าตอบแทน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
ได้พบปะกับชาวบ้านคนอื่น	3 (3.0)	8 (8.0)	11 (5.5)
อื่นๆ	1 (1.0)	1 (1.0)	2 (1.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.7.3 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คาดหวังว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยคิดเป็น 86.0% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนส่วนใหญ่คาดหวังการเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด คิดเป็น 85.0% ส่วนในเรื่องของความคาดหวังในค่าตอบแทนนั้น คิดเป็น 0.0% กล่าวคือ ไม่มีใครคาดหวังในเรื่องดังกล่าว เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรปลาค้าว ซึ่งส่วนใหญ่คาดหวังให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยคิดเป็น 87.0% และไม่มีผู้ที่คาดหวังในเรื่องของค่าตอบแทน คิดเป็น 0.0% เช่นเดียวกัน

All rights reserved

ตารางที่ 4.7.4 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน	บ้านบวกขอนแก่น	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
น้อย	5 (5.0)	9 (9.0)	14 (7.0)
ปานกลาง	60 (60.0)	57 (57.0)	117 (58.5)
มาก	35 (35.0)	34 (34.0)	69 (34.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.7.4 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง โดยคิดเป็น 58.5% รองลงมาคือ เห็นว่ามีส่วนร่วมมาก และน้อย โดยคิดเป็น 34.5% และ 7.0% ตามลำดับ

ซึ่งเมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านแล้วจะเห็นได้ว่าทั้งสองหมู่บ้านมีสัดส่วนความคิดเห็นในแต่ละระดับใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่เห็นว่าคนในชุมชนของตนเองมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ระดับมาก และน้อย ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7.5 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมในชุมชนเกี่ยวกับ
ความร่วมมือและการจัดการสิ่งแวดล้อม

สิ่งจำเป็นสำหรับ การดำเนินกิจกรรม	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ความรู้ของคนในชุมชน	29 (29.0)	12 (12.0)	41 (20.5)
ผู้นำชุมชน	40 (40.0)	55 (55.0)	95 (47.5)
ทรัพยากร เช่น เงินทุนที่ ใช้ ดำเนินการ	29 (29.0)	32 (32.0)	61 (30.5)
อื่นๆ	2 (2.0)	1 (1.0)	3 (1.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.7.5 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำเนินกิจกรรมในชุมชนเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ ผู้นำชุมชน โดยคิดเป็น 47.5% รองลงมาคือ ทรัพยากร เช่น เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินการ คิดเป็น 30.5%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของทั้งสองหมู่บ้านมีความคิดเห็นคล้ายๆ กัน คือ เห็นว่า ผู้นำชุมชน มีความสำคัญที่สุด รองลงมาคือ ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ เช่น เงินทุน และความรู้ของคนในชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7.6 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของราชการได้

สาเหตุ	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่มีเวลา	48 (48.0)	69 (69.0)	117 (58.5)
ไม่ทราบว่ามีการจัดกิจกรรมภายในชุมชน	18 (18.0)	9 (9.0)	27 (13.5)
ไม่มีความรู้ความสามารถ	9 (9.0)	3 (3.0)	12 (6.0)
ไม่มีประโยชน์	0 (0.0)	1 (1.0)	1 (0.5)
อื่นๆ	25 (25.0)	18 (18.0)	43 (21.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.7.6 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานราชการได้ เพราะ ไม่มีเวลา โดยคิดเป็น 58.5% รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่ามีการจัดกิจกรรมภายในชุมชน ไม่มีความรู้ความสามารถ และเห็นว่าไม่มีประโยชน์ โดยคิดเป็น 13.5%, 6.0% และ 0.5% ตามลำดับ นอกจากนี้อื่นๆ ได้แก่ ผู้ที่เห็นว่าไม่มีเหตุผลที่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรม เป็น 21.5%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นส่วนใหญ่เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้ คือ ไม่มีเวลา โดยคิดเป็น 48.0% รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่ามีการจัดกิจกรรม และไม่มีความรู้ความสามารถ คิดเป็น 18.0% และ 9.0% ตามลำดับ และอื่นๆ ได้แก่ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้ง คิดเป็น 25.0% ส่วนผู้ที่เห็นว่าไม่มีประโยชน์นั้นคิดเป็น 0.0%

ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวปลาเค้าส่วนใหญ่เห็นว่า สาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้ คือ ไม่มีเวลา โดยคิดเป็น 69.0% รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่ามีการจัดกิจกรรม ไม่มีความรู้ความสามารถ และไม่มีประโยชน์ คิดเป็น 9.0%, 3.0% และ 1.0% ตามลำดับ และอื่นๆ ได้แก่ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้ง คิดเป็น 18.0%

4.8 ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.8.1 ค่าร้อยละของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแข่งขันการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านของบ้านบวภขอน

กิจกรรม	ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (%)					สรุปการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ไม่เคยมีกิจกรรมนี้	รวม	
1. เข้าร่วมพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแข่งขัน	36.0	31.0	25.0	8.0	100.0	ทุกครั้ง
2. เข้าร่วมสำรวจปัญหาการแข่งขันของบุคคลในระดับครัวเรือนในหมู่บ้าน	15.0	33.0	46.0	6.0	100.0	ไม่เคย
3. แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการแข่งขัน	15.0	38.0	44.0	3.0	100.0	ไม่เคย
4. แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาการแข่งขัน	12.0	45.0	38.0	5.0	100.0	บางครั้ง
5. ร่วมตัดสินใจหรือพิจารณากำหนดมาตรการในการแข่งขัน	12.0	25.0	57.0	6.0	100.0	ไม่เคย
6. เข้าร่วมรณรงค์ในการแข่งขัน	51.0	29.0	16.0	4.0	100.0	ทุกครั้ง
7. ร่วมบริจาคเงินในการจัดกิจกรรม	43.0	38.0	16.0	3.0	100.0	ทุกครั้ง
8. ชักชวนให้ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรม	50.0	30.0	15.0	5.0	100.0	ทุกครั้ง
9. เข้าร่วมพิจารณาผลดี/ผลเสียของวิธีการแข่งขันในหมู่บ้าน	36.0	35.0	25.0	4.0	100.0	ทุกครั้ง
10. เข้าร่วมประเมินถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของกิจกรรมการแข่งขัน	16.0	35.0	45.0	4.0	100.0	ไม่เคย

ตารางที่ 4.8.1 (ต่อ) ค่าร้อยละของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแข่งขันการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน
ของบ้านบวกซอน

กิจกรรม	ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม					สรุป
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ไม่เคยมี กิจกรรมนี้	รวม	
11. เข้าร่วมประเมินความสำเร็จ หรือล้มเหลวของโครงการ ประกวดหมู่บ้าน	15.0	39.0	41.0	5.0	100.0	ไม่เคย
12. เข้าร่วมประชุมวางแผนปรับ ปรุงวิธีการแข่งขันภายในหมู่บ้าน	35.0	19.0	42.0	4.0	100.0	ไม่เคย
13. ทำซุ้มป้ายบ้าน	89.0	6.0	2.0	3.0	100.0	ทุกครั้ง
14. ปลุกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ ตามรั้วบ้าน	86.0	9.0	3.0	2.0	100.0	ทุกครั้ง
15. ปลุกพืชผักปลอดสารพิษ	87.0	8.0	5.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง
16. ปลุกไม้ดอกไม้ประดับตาม หน้าบ้าน	82.0	15.0	2.0	1.0	100.0	ทุกครั้ง
17. ทำถังขยะเพื่อใช้เป็นที่เก็บขยะ	92.0	5.0	3.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง
18. กำจัดกลิ่นอันเกิดจากการ เลี้ยงสัตว์เลี้ยง	54.0	18.0	10.0	18.0	100.0	ทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.8.1 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกซอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการ
แข่งขันการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน โดยแบ่งตามลักษณะความร่วมมือและการเข้าร่วม ดังนี้

กิจกรรมที่ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมทุกครั้ง

- เข้าร่วมพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 36.0%
- เข้าร่วมรณรงค์ในการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 51.0%
- ร่วมบริจาคเงินในการจัดกิจกรรมเพื่อการแข่งขันในการจัดการสิ่งแวดล้อม คิดเป็น 43.0%

- ชักชวนให้ญาติพี่น้องและ/หรือเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขัน คิดเป็น 50.0%
- เข้าร่วมพิจารณาถึงผลดีและผลเสียของวิธีการแข่งขันในหมู่บ้าน คิดเป็น 36.0%
- ทำซุ้มป้ายบ้าน คิดเป็น 89.0%
- ปลุกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ตามรั้วบ้าน คิดเป็น 86.0%
- ปลุกพืชผักปลอดสารพิษ คิดเป็น 87.0%
- ปลุกไม้ดอกไม้ประดับตามหน้าบ้าน คิดเป็น 82.0%
- ทำถังขยะเพื่อใช้เป็นที่เก็บขยะ คิดเป็น 92.0%
- กำจัดกลิ่นอันเกิดจากการเลี้ยงสัตว์ คิดเป็น 54.0%

กิจกรรมที่ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมบางครั้ง

- แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 45.0%
- เข้าร่วมประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการประกวดหมู่บ้านเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม คิดเป็น 41.0%
- เข้าร่วมประชุมวางแผนปรับปรุงวิธีการแข่งขันภายในหมู่บ้าน คิดเป็น 42.0%

กิจกรรมที่ไม่เคยให้ความร่วมมือและเข้าร่วมเลย

- เข้าร่วมสำรวจปัญหาการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมของบุคคลในระดับครัวเรือนในหมู่บ้าน คิดเป็น 46.0%
- แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 44.0%
- เข้าร่วมตัดสินใจหรือพิจารณากำหนดมาตรการในการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 57.0%
- เข้าร่วมประเมินถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกิจกรรมการแข่งขัน คิดเป็น 45.0%

ตารางที่ 4.8.2 ค่าร้อยละของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแข่งขันการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านของ
บ้านบวกลาด้าว

กิจกรรม	ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (%)					สรุปการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ไม่เคยมีกิจกรรมนี้	รวม	
1. เข้าร่วมพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแข่งขัน	51.0	43.0	4.0	2.0	100.0	ทุกครั้ง
2. เข้าร่วมสำรวจปัญหาการแข่งขันของบุคคลในระดับครัวเรือนในหมู่บ้าน	40.0	26.0	33.0	1.0	100.0	ทุกครั้ง
3. แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการแข่งขัน	45.0	38.0	17.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง
4. แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาการแข่งขัน	40.0	42.0	18.0	0.0	100.0	บางครั้ง
5. ร่วมตัดสินใจหรือพิจารณากำหนดมาตรการในการแข่งขัน	38.0	35.0	27.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง
6. เข้าร่วมรณรงค์ในการแข่งขัน	50.0	35.0	15.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง
7. ร่วมบริจาคเงินในการจัดกิจกรรม	62.0	31.0	7.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง
8. ชักชวนให้ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรม	57.0	37.0	6.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง
9. เข้าร่วมพิจารณาผลดี/ผลเสียของวิธีการแข่งขันในหมู่บ้าน	38.0	42.0	20.0	0.0	100.0	บางครั้ง
10. เข้าร่วมประเมินถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของกิจกรรมการแข่งขัน	36.0	34.0	30.0	0.0	100.0	ทุกครั้ง

ตารางที่ 4.8.2 (ต่อ) ค่าร้อยละของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแข่งขันการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน
ของบ้านบวกลาเค้า

กิจกรรม	ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม					สรุป
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ไม่เคยมีกิจกรรมนี้	รวม	
11. เข้าร่วมประเมินความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการประกวดหมู่บ้าน	37.0	22.0	40.0	1.0	100.0	ไม่เคย
12. เข้าร่วมประชุมวางแผนปรับปรุงวิธีการแข่งขันภายในหมู่บ้าน	38.0	30.0	31.0	1.0	100.0	ทุกครั้ง
13. ทำซุ้มป้ายบ้าน	36.0	9.0	52.0	3.0	100.0	ไม่เคย
14. ปลุกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ตามรั้วบ้าน	71.0	22.0	5.0	2.0	100.0	ทุกครั้ง
15. ปลุกพืชผักปลอดสารพิษ	73.0	20.0	6.0	1.0	100.0	ทุกครั้ง
16. ปลุกไม้ดอกไม้ประดับตามหน้าบ้าน	71.0	21.0	6.0	2.0	100.0	ทุกครั้ง
17. ทำถังขยะเพื่อใช้เป็นที่เก็บขยะ	70.0	20.0	8.0	2.0	100.0	ทุกครั้ง
18. กำจัดกลิ่นอันเกิดจากการเลี้ยงสัตว์เลี้ยง	59.0	16.0	22.0	3.0	100.0	ทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.8.2 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาเค้าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแข่งขันการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน โดยแบ่งตามลักษณะความร่วมมือและการเข้าร่วม ดังนี้

กิจกรรมที่ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมทุกครั้ง

- เข้าร่วมพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 5.0%

- เข้าร่วมสำรวจปัญหาการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมของบุคคลในระดับครัวเรือนในหมู่บ้าน คิดเป็น 40.0%
- แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 38.0%
- เข้าร่วมตัดสินใจหรือพิจารณากำหนดมาตรการในการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 50.0%
- เข้าร่วมรณรงค์ในการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 62.0%
- ร่วมบริจาคเงินในการจัดกิจกรรมเพื่อการแข่งขันในการจัดการสิ่งแวดล้อม คิดเป็น 57.0%
- เข้าร่วมพิจารณาดังผลดีและผลเสียของวิธีการแข่งขันในหมู่บ้าน คิดเป็น 36.0%
- เข้าร่วมประเมินถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกิจกรรมการแข่งขัน คิดเป็น 36.0%
- เข้าร่วมประชุมวางแผนปรับปรุงวิธีการแข่งขันภายในหมู่บ้าน คิดเป็น 38.0%
- ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ตามรั้วบ้าน คิดเป็น 71.0%
- ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ คิดเป็น 73.0%
- ปลูกไม้ดอกไม้ประดับตามหน้าบ้าน คิดเป็น 71.0%
- ทำถังขยะเพื่อใช้เป็นที่เก็บขยะ คิดเป็น 70.0%
- กำจัดกลิ่นอันเกิดจากการเลี้ยงสัตว์ คิดเป็น 59.0%

กิจกรรมที่ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมบางครั้ง

- แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน คิดเป็น 42.0%
- ชักชวนให้ญาติพี่น้องและ/หรือเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขัน คิดเป็น 42.0%

กิจกรรมที่ไม่เคยให้ความร่วมมือและเข้าร่วมเลย

- เข้าร่วมประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการประกวดหมู่บ้านเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม คิดเป็น 40.0%
- ทำซุ้มป้ายบ้าน คิดเป็น 52.0%

ตารางที่ 4.8.3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันการ
จัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างของทั้งสองหมู่บ้านโดยรวม

	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
กิจกรรม	197	26.00	72.00	57.8883	9.1556
Valid N (listwise)	197				

* จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน มีผู้ตอบเพียง 197 คน

คะแนนเต็ม=78.00

จากตารางที่ 4.8.3 จะเห็นได้ว่า จากคะแนนเต็มเท่ากับ 78.00 คะแนน กลุ่มตัวอย่างทั้งสองหมู่บ้านมีคะแนนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 57.8883 โดยมีช่วงของคะแนนอยู่ระหว่าง 26.00 – 72.00 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในระดับปานกลาง คือไม่มากและน้อยจนเกินไป เมื่อพิจารณาจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเท่ากับ 9.1556 ถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แล้ว มีส่วนร่วมในการแข่งขันไม่ต่างกันมากนัก แต่เมื่อพิจารณาจากช่วงคะแนนต่ำสุดและสูงสุดแล้ว จะเห็นได้ว่า ค่อนข้างที่จะต่างกันมาก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็น กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันแตกต่างกันค่อนข้างมาก โดยผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมน้อยที่สุดมีคะแนน 26.00 คะแนน ส่วนผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดมีคะแนนสูงถึง 72.00 คะแนน โดยแตกต่างกันถึง 46.00 คะแนน

ตารางที่ 4.8.4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันการ
จัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่อาศัย

	หมู่บ้านที่อยู่อาศัย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การมีส่วนร่วม	บ้านบวกขอนแก่น	98	56.4286	7.79638
	บ้านบวกปลาข้าว	99	59.3333	10.16095

จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน มีผู้ตอบเพียง 197 คน

จากตารางที่ 4.8.4 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่นมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเท่ากับ 56.4286 ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาข้าวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59.3333 ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาข้าวมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่น แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะเห็นได้ว่า ค่าเบี่ยงเบนของกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่นน้อยกว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาข้าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่นมีคะแนนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันใกล้เคียงกันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาข้าว

ตารางที่ 4.8.5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแก่นและบ้านบวกปลาข้าว

หมู่บ้านที่อยู่อาศัย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	t-test	Df	Sig (2-tailed)
บ้านบวกขอนแก่น	98	56.4286	-2.252	183.616	0.025
บ้านบวกปลาข้าว	99	59.3333			

จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน มีผู้ตอบเพียง 197 คน

จากตารางที่ 4.8.5 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

- ถ้าค่า Sig (2-tailed) > 0.05 แสดงว่าไม่มีความแตกต่างของทั้งสองกลุ่ม
- ถ้าค่า Sig (2-tailed) < 0.05 แสดงว่าทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้นจากตารางจึงสามารถสรุปได้ดังนี้คือ ผลจากการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ได้ค่า t-test เท่ากับ -2.252 มีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.025 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนและบ้านบวกรปลาค้าวมีความแตกต่างกันในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของทั้งสองหมู่บ้านที่แสดงในตารางแล้วจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรปลาค้าวมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านมากกว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชน

ตารางที่ 4.8.6 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเพื่อตัดสินใจดำเนินกิจกรรมของชุมชน

การเข้าร่วมประชุม	บ้านบวกรชน	บ้านบวกรปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
เคย	69 (69.0)	71 (71.0)	140 (70.0)
ไม่เคย	31 (31.0)	29 (29.0)	60 (30.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.6 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เพื่อตัดสินใจดำเนินกิจกรรมของชุมชน คิดเป็น 70.0% โดยทั้งสองหมู่บ้านมีสัดส่วนของผู้ที่เคยเข้าร่วมประชุมดังกล่าวใกล้เคียงกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรชนที่เคยเข้าร่วมคิดเป็น 69.0% และกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกรปลาค้าวที่เคย คิดเป็น 71.0%

ตารางที่ 4.8.7 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของบ้าน
บวขอนแก่น

การเข้าร่วมกิจกรรม	เข้าร่วม (%)	ไม่เข้าร่วม (%)	รวม (%)
1.การทำถังขยะเพื่อจัดเก็บขยะ	92.0	8.0	100 (100.0)
2.การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ บริเวณหน้าบ้าน	88.0	12.0	100 (100.0)
3.การพัฒนาหมู่บ้าน	92.0	8.0	100 (100.0)
4.การทำความสะอาดบริเวณ หน้าบ้านตัวเอง	90.0	10.0	100 (100.0)
5.การปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ	71.0	29.0	100 (100.0)
6.อื่นๆ	3.0	97.0	100 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.7 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ได้แก่ การทำถังขยะเพื่อจัดเก็บขยะ การพัฒนาหมู่บ้าน การทำความสะอาดบริเวณหน้าบ้านตัวเอง การปลูกไม้ดอกไม้ประดับบริเวณหน้าบ้าน และการปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีอื่นๆ ได้แก่ การให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางหมู่บ้านจัดขึ้น

ตารางที่ 4.8.8 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนของบ้าน
บวกลาค้าว

การเข้าร่วมกิจกรรม	เข้าร่วม (%)	ไม่เข้าร่วม (%)	รวม (%)
1.การทำถังขยะเพื่อจัดเก็บขยะ	73.0	27.0	100 (100.0)
2.การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ บริเวณหน้าบ้าน	71.0	29.0	100 (100.0)
3.การพัฒนาหมู่บ้าน	93.0	7.0	100 (100.0)
4.การทำความสะอาดบริเวณ หน้าบ้านตัวเอง	86.0	14.0	100 (100.0)
5.การปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ	39.0	61.0	100 (100.0)
6.อื่นๆ	1.0	99.0	100 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.8 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ได้แก่ การพัฒนาหมู่บ้าน การทำความสะอาดบริเวณหน้าบ้านตัวเอง การทำถังขยะเพื่อจัดเก็บขยะ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับบริเวณหน้าบ้าน และการปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีอื่นๆ ได้แก่ การให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางหมู่บ้านจัดขึ้น

ตารางที่ 4.8.9 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมประเมินผล/สรุปผล การดำเนินกิจกรรมการแข่งขัน การจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านตามโครงการของ อบต.

การเข้าร่วมประชุม	บ้านบวกขอนแก่น	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
เคย	62 (62.0)	77 (77.0)	139 (69.5)
ไม่เคย	38 (38.0)	23 (23.0)	61 (30.5)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.9 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมประเมินผล/สรุปผล การดำเนินกิจกรรมการแข่งขันการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านตามโครงการของ อบต. คิดเป็น 69.5% เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของบ้านบวกขอนแก่น และบ้านบวกปลาค้าวที่เคยเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว คิดเป็น 62.0% และ 77.0% ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8.10 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมประชุมปรึกษารื้อกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเพื่อตัดสินใจดำเนินกิจกรรมของชุมชน

การเข้าร่วมประชุม	บ้านบวกขอนแก่น	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
เคย	69 (69.0)	71 (71.0)	140 (70.0)
ไม่เคย	31 (31.0)	29 (29.0)	60 (30.0)
รวม	100 (100.0)	100 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.10 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุมปรึกษารื้อกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเพื่อตัดสินใจดำเนินกิจกรรมของชุมชน คิดเป็น 70.0% เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของบ้านบวกขอนแก่น และบ้านบวกปลาค้าวที่เคยเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว คิดเป็น 69.0% และ 71.0% ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8.11 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรม ของคนในชุมชน	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
น้อย	9 (9.0)	11 (11.0)	20 (10.0)
ปานกลาง	46 (46.0)	73 (73.0)	119 (59.5)
มาก	45 (45.0)	16 (16.0)	61 (30.5)
รวม	100 (100.0)	200 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.11 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าคนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง คิดเป็น 59.5% รองลงมา คือ ระดับมาก และน้อย คิดเป็น 30.5% และ 10.0% ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นเห็นว่าคนในชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในระดับมากและปานกลางใกล้เคียงกัน คือคิดเป็น 46.0% และ 45.0% ส่วนในระดับน้อยมีเพียง 9.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวปลาค้าวนั้นส่วนใหญ่ 73.0% เห็นว่าคนในชุมชนของตนเองเข้าร่วมกิจกรรมในระดับปานกลาง รองมาคือระดับมากและน้อย คิดเป็น 16.0% และ 11.0% ตามลำดับ

ซึ่งจากตารางนี้แสดงให้เห็นว่า คนในชุมชนบ้านบวขอนแก่นเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากกว่าคนในชุมชนบ้านบวปลาค้าว

ตารางที่ 4.8.12 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำกฎระเบียบในชุมชนมา เพื่อสร้างความร่วมมือในการทำกิจกรรมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำกฎระเบียบมาใช้	บ้านบวกซอน	บ้านบวกปลาค้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่มีการนำมาใช้	9 (9.0)	17 (17.0)	26 (13.0)
มีการนำมาใช้บ้างแต่เลือกปฏิบัติ	59 (59.0)	60 (60.0)	119 (59.5)
มีการนำมาใช้อย่างเคร่งครัด	32 (32.0)	23 (23.0)	55 (27.5)
รวม	100 (100.0)	200 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.12 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการนำกฎระเบียบในชุมชนมา เพื่อสร้างความร่วมมือในการทำกิจกรรมในชุมชนมาใช้บ้างแต่มีการเลือกปฏิบัติ คิดเป็น 59.5% รองลงมาเห็นว่าการนำมาใช้อย่างเคร่งครัด และไม่มีการนำมาใช้ คิดเป็น 27.5% และ 13.0% ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่า มีสัดส่วนความคิดเห็นใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่เห็นว่าการนำมาใช้บ้างแต่เลือกปฏิบัติ รองลงมา คือ เห็นว่าการนำมาใช้อย่างเคร่งครัด และไม่มีการนำมาใช้ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8.13 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความร่วมมือขององค์กรชาวบ้านในการทำกิจกรรม
ของชุมชน

ความร่วมมือ	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่มีความร่วมมือ	1 (1.0)	0 (0.0)	1 (0.5)
ร่วมมือกันบ้างแต่ไม่มากนัก	25 (25.0)	53 (53.0)	78 (39.0)
ร่วมมือกันดีมาก	74 (74.0)	47 (47.0)	121 (60.5)
รวม	100 (100.0)	200 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.13 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าองค์กรชาวบ้านให้
ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของชุมชนดีมาก คิดเป็น 60.5% รองลงมา เห็นว่า ร่วมมือกันบ้างแต่ไม่
มากนัก คิดเป็น 39.0% และเห็นว่าไม่มีความร่วมมือ 0.5%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้าน จะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นส่วนใหญ่ เห็นว่า องค์กร
ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของชุมชนดีมาก คิดเป็น 74.0% รองลงมาเห็นว่าร่วมมือ
กันบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 25.0% และไม่มีความร่วมมือ คิดเป็น 1.0%

ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวปลาเค้า เห็นว่าเห็นว่า องค์กรชาวบ้านให้ความร่วมมือใน
การทำกิจกรรมของบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 53.0% รองลงมาเห็นว่าร่วมมือดีมาก คิดเป็น 47.0%

ตารางที่ 4.8.14 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

การให้การสนับสนุน ของเจ้าหน้าที่ อบต.	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวกลาดพร้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่สนใจ	1 (1.0)	0 (0.0)	1 (0.5)
ให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก	19 (19.0)	64 (64.0)	83 (41.5)
ให้การสนับสนุนดีมาก	80 (80.0)	36 (36.0)	116 (58.0)
รวม	100 (100.0)	200 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.14 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนดีมาก คิดเป็น 58.0% รองลงมา เห็นว่าให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 41.5% ที่เหลือเห็นว่าไม่สนใจ คิดเป็น 0.5%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะเห็นว่า มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนดีมาก คิดเป็น 80.0% รองลงมาเห็นว่าให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 19.0% และเห็นว่าไม่สนใจ 1.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาดพร้าวส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 64.0% ส่วนที่เหลือเห็นว่า ให้การสนับสนุนดีมาก คิดเป็น 36.0%

ตารางที่ 4.8.15 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การให้การสนับสนุน ของสมาชิก อบต.	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวปลาเค้า	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่สนใจ	0 (0.0)	4 (4.0)	4 (2.0)
ให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก	18 (18.0)	70 (70.0)	88 (44.0)
ให้การสนับสนุนดีมาก	82 (82.0)	26 (26.0)	108 (54.0)
รวม	100 (100.0)	200 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.15 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนดีมาก คิดเป็น 54.0% รองลงมา เห็นว่าให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 44.0% ที่เหลือเห็นว่าไม่สนใจ คิดเป็น 2.0%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะเห็นว่า มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นส่วนใหญ่เห็นว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนดีมาก คิดเป็น 82.0% ส่วนที่เหลือเห็นว่าให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 18.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวปลาเค้าส่วนใหญ่เห็นว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 70.0% รองลงมาเห็นว่า ให้การสนับสนุนดีมาก คิดเป็น 26.0% ส่วนที่เหลือเห็นว่าไม่สนใจ คิดเป็น 4.0%

ตารางที่ 4.8.16 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

การให้การสนับสนุน ของผู้ใหญ่บ้านและ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	บ้านบวขอนแก่น	บ้านบวกลาดยาว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
ไม่สนใจ	1 (1.0)	6 (6.0)	7 (3.5)
ให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก	7 (7.0)	62 (62.0)	69 (34.5)
ให้การสนับสนุนดีมาก	92 (92.0)	32 (32.0)	124 (62.0)
รวม	100 (100.0)	200 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.16 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนดีมาก คิดเป็น 58.0% รองลงมา เห็นว่าให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 41.5% ที่เหลือเห็นว่าไม่สนใจ คิดเป็น 0.5%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะเห็นว่า มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างบ้านบวขอนแก่นส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนดีมาก คิดเป็น 80.0% รองลงมาเห็นว่าให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 19.0% และเห็นว่าไม่สนใจ 1.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาดยาวส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนบ้างแต่ไม่มากนัก คิดเป็น 64.0% ส่วนที่เหลือเห็นว่า ให้การสนับสนุนดีมาก คิดเป็น 36.0%

ตารางที่ 4.8.17 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามความพอเพียงในการให้การสนับสนุนให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนของกลุ่มผู้นำชุมชน

การสนับสนุน ของกลุ่มผู้นำชุมชน	บ้านบวกขอน	บ้านบวกปลาข้าว	รวม
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน(%)
พอเพียง	82 (82.0)	67 (67.0)	149 (74.5)
ไม่พอเพียง	13 (13.0)	18 (18.0)	31 (15.5)
น้อยมาก	5 (5.0)	15 (15.0)	20 (10.0)
รวม	100 (100.0)	200 (100.0)	200 (100.0)

จากตารางที่ 4.8.17 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า กลุ่มผู้นำชุมชนของตนเองให้การสนับสนุนชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างพอเพียง โดยคิดเป็น 74.5% รองลงมาคือ เห็นว่าไม่พอเพียงคิดเป็น 15.5% และเห็นว่าน้อยมาก คิดเป็น 10.0%

เมื่อพิจารณาที่ละหมู่บ้านจะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนส่วนใหญ่ 82.0% เห็นว่ากลุ่มผู้นำในชุมชนให้การสนับสนุนชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างพอเพียง รองลงมาคือ เห็นว่าไม่เพียงพอคิดเป็น 13.0% และเห็นว่าน้อยมาก คิดเป็น 5.0% ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกปลาข้าวส่วนใหญ่ เห็นว่าพอเพียงโดยคิดเป็น 67.0% ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกขอนแล้วเห็นได้ชัดว่าเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างน้อย โดยมีผู้ที่เห็นว่าไม่พอเพียง 18.0% และเห็นว่าน้อยมาก 15.0%

ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มของชาวบ้านในหมู่บ้านทั้งสอง

4.9 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา

4.9.1 ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการประกวดหมู่บ้านเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ ประกอบด้วย

4.9.1.1 ปัญหาที่เกิดจากประชาชนเอง

- ประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว
- ประชาชนไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีพอ ทำให้พลาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม
- เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนทำมาหากิน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการหาเลี้ยงชีพมากกว่าการให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ประชาชนบางส่วนจึงไม่ให้ความร่วมมือหรือเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยอ้างว่าไม่มีเวลา
- คนในชุมชนขาดความสามัคคี และขาดจิตสำนึกในการรักท้องถิ่นของตนเอง

4.9.1.2) ปัญหาที่เกิดจากองค์กรของชุมชน

- ผู้นำชุมชนยังเข้าถึงกลุ่มประชาชนหรือชาวบ้านไม่เพียงพอ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างๆ ในชุมชนน้อย ส่วนใหญ่จะตัดสินใจกันในกลุ่มผู้นำเอง
- การจัดกิจกรรมในชุมชนยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนบางส่วนไม่ได้รับข้อมูลและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ
- ผู้นำไม่ค่อยให้ความสนใจชุมชนมากนัก และมีความแตกแยกกันเอง
- ปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนเงินทุนและทรัพยากรต่างๆ

4.9.1.3) ปัญหาที่เกิดจากหน่วยงานของรัฐ

- ให้การสนับสนุนตามนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น โดยไม่ได้ให้ความสนใจอย่างแท้จริง

- ขาดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ประชาชนหันมาสนใจการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- งบประมาณในการดำเนินการต่างๆ ไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานทำได้ไม่เต็มที่
- ขาดการให้ความรู้ และคำแนะนำต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

4.9.2 แนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการประกวดหมู่บ้านเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น มีดังนี้

4.9.2.1) แนวทางสำหรับประชาชน

- แนะนำวิธีการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ควรมีการรณรงค์ให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น
- ชาวบ้านหรือคนในชุมชนควรหันมาให้ความสนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงปัญหาส่วนรวมแต่ยังเป็นปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวให้มากขึ้น
- ชาวบ้านหรือคนในชุมชนควรร่วมมือกัน สามัคคีกันในการดูแล พัฒนา หมู่บ้านให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

4.9.2.2) แนวทางสำหรับองค์กรชุมชน / คณะกรรมการชุมชน

- ควรให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน
- ผู้นำชุมชนควรให้ความสนใจและสนับสนุนให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านให้มากขึ้น
- ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ล่วงหน้าและต่อเนื่อง
- เมื่อมีการจัดกิจกรรมขึ้น ควรเข้ามาติดตามและประเมินผลด้วย
- ควรทำตัวเป็นผู้นำที่ดี ให้ความสนใจ และเข้าถึงชุมชนให้มากขึ้น
- ควรส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน

4.9.2.3) แนวทางสำหรับหน่วยงานของรัฐและเอกชน

- ทั้งภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมงบประมาณในการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น
- เจ้าหน้าที่ของรัฐควรเข้ามาดูแลท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยเข้ามาให้คำแนะนำหรือหาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้แกชาวบ้าน
- เจ้าหน้าที่ของรัฐควรและเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของประชาชนมากขึ้น
- ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จะมีการจัดขึ้นล่วงหน้า อย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง และควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

4.10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเงื่อนไขทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็ง

การศึกษาเรื่อง "ความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือในการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านบวกขอน และบ้านบวกปลาข้าว" ได้กำหนดสมมติฐานในการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. เงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรมและบริบททางพฤติกรรมของชุมชนมีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน
2. บ้านบวกขอนและบ้านบวกปลาข้าวมีความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกัน
3. ความเข้มแข็งของชุมชนมีผลต่อการเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

จากผลการศึกษาทั้งหมด สามารถสรุปสมมติฐานที่ละข้อได้ดังนี้

1. บริบททางสังคม วัฒนธรรมและบริบททางพฤติกรรมของชุมชนมีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

จากผลการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ ในข้อ 4.1 บริบททางสังคม วัฒนธรรมของชุมชน 4.2 บริบททางพฤติกรรมของชุมชน และ 4.3 องค์ประกอบความเข้มแข็งทางชุมชน จะเห็นได้

ว่า บริบทของสังคม วัฒนธรรมและบริบททางพฤติกรรมของชุมชน ล้วนแต่มีผลถึงองค์ประกอบความเข้มแข็งของชุมชน

ดังนั้นจึงสามารถสรุปสมมติฐานข้อที่ 1 ได้ว่า เป็นจริงตามสมมติฐาน กล่าวคือ บริบททางสังคม วัฒนธรรม และบริบททางพฤติกรรมมีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

2. บ้านบวกxonและบ้านบวกปลาเค้ามีความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1 ซึ่งสรุปได้ว่าบริบททางสังคม วัฒนธรรม และบริบททางพฤติกรรมมีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งจากการศึกษาบริบทดังกล่าวของทั้งสองหมู่บ้าน พบว่าทั้งสองหมู่บ้านคือ บ้านบวกxonและบ้านบวกปลาเค้ามีบริบททางสังคม วัฒนธรรม และบริบททางพฤติกรรมของชุมชนที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้องค์ประกอบความเข้มแข็งที่แตกต่างกันด้วย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการรวมตัวกันของชุมชน การระดมความคิด การพึ่งพาตนเอง และการมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ซึ่งจากผลการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าบ้านบวกxonมีความเข้มแข็งของชุมชนมากกว่าบ้านบวกปลาเค้า

ดังนั้นจึงสามารถสรุปสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า เป็นจริงตามสมมติฐาน กล่าวคือ บ้านบวกxonและบ้านบวกปลาเค้ามีความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกัน โดยบ้านบวกxonมีความเข้มแข็งของชุมชนมากกว่า

3. ความเข้มแข็งของชุมชนมีผลต่อการเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน

จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่าบริบททางสังคม วัฒนธรรมและบริบททางพฤติกรรมของชุมชนมีผลต่อองค์ประกอบความเข้มแข็งของชุมชน และเนื่องจากบ้านบวกxonและบ้านบวกปลาเค้ามีความเข้มแข็งของชุมชนแตกต่างกัน โดยชุมชนบ้านบวกxonเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากกว่า และผลจากการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมของประชาชนทั้งสองหมู่บ้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้น จากตารางที่ 4.7.4 กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกxon 82.0% เห็นว่าคนในชุมชนของตนให้ความร่วมมือดีมาก และ18.0% ร่วมมือดี

ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าว 64.0% ร่วมมือดีมาก 33.0% ร่วมมือดี และอีก 3.0% ไม่เคยร่วมมือ ซึ่งจากข้อนี้สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนบ้านบวกลาค้าวให้ความร่วมมือในการป้องกันเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนดีกว่าประชาชนบ้านบวกลาค้าว

(2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมของทั้งสองหมู่บ้าน

จากตารางที่ 4.8.4 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันเท่ากับ 56.4286 ส่วนกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59.3333 จึงอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าว แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะเห็นได้ว่าค่าเบี่ยงเบนของกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวน้อยกว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวมีคะแนนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันใกล้เคียงกันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าว

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าสถิติ t-test ในตารางที่ 4.8.5 จะเห็นได้ว่า ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการกิจกรรมการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวมีค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ซึ่งทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านบวกลาค้าวให้ความสนใจกับโครงการประกวดแข่งขันมากกว่าบ้านบวกลาค้าว

(3) การให้การสนับสนุนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้นำชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนของบ้านบวกลาค้าวให้การสนับสนุนชาวบ้านในการเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนดีกว่าผู้นำชุมชนบ้านบวกลาค้าว ซึ่งจากตารางที่ 4.8.13 - 4.8.17 จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้นำชุมชนได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงองค์กรชาวบ้านของบ้านบวกลาค้าวให้การสนับสนุนชาวบ้านและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีมาก ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบ้านบวกลาค้าวเห็นว่าการสนับสนุนของผู้นำชุมชนของตนนั้น ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือบ้างแต่ไม่มากนัก

ส่วนข้อมูลด้านอื่นๆ ที่นำเสนอตามตาราง ได้แก่ การรับสื่อที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม (หัวข้อที่ 4.5) สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละหมู่บ้าน (หัวข้อที่ 4.6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน (หัวข้อที่ 4.7) ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมใน

การแข่งขันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน (หัวข้อที่ 4.8) ทั้งสองหมู่บ้านต่างก็มีสัดส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละหัวข้อคล้ายคลึงกัน อาจจะแตกต่างกันบ้างในส่วนของการละเอียดแต่ไม่มากนัก

ซึ่งจากผลการแข่งขันโครงการประกวดแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านของตำบลหัวงม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย นั้นผลปรากฏว่า บ้านบวกซอนเป็นหมู่บ้านที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดหมู่บ้านดังกล่าว ในขณะที่บ้านบวกปลาข้าวไม่ได้รับรางวัลใดๆ เลย แม้ว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าชาวบ้านบวกปลาข้าวมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมากกว่าชาวบ้านบวกซอนก็ตาม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เหตุที่บ้านบวกซอนได้รับรางวัลดังกล่าวเพราะว่าเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งมากกว่าบ้านบวกปลาข้าว มีการบริหารจัดการหมู่บ้านที่ดีกว่า มีกลุ่มผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งกว่า ด้วยเงื่อนไขหลายๆ ประการนี้จึงส่งผลให้บ้านบวกซอนได้รับรางวัลชนะเลิศดังกล่าว

ดังนั้นจึงสามารถสรุปสมมติฐานข้อที่ 3 ได้ว่า เป็นจริงตามสมมติฐาน กล่าวคือ ความเข้มแข็งของชุมชนมีผลต่อการเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยบ้านบวกซอนซึ่งเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากกว่าจึงทำให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมโครงการแข่งขันดังกล่าวจนได้รับรางวัลชนะเลิศ